

ZESZYT O BOŻEJ OPATRZNOŚCI NR 6

DZIECIĘCTWO BOŻE W NAUCZANIU
KSIĘDZA KARDYNAŁA STEFANA WYSZYŃSKIEGO
I JANA PAWŁA II

ZESZYT O BOŻEJ OPATRZNOŚCI NR 6

DZIECIĘCTWO BOŻE W NAUCZANIU
KSIĘDZA KARDYNAŁA STEFANA WYSZYŃSKIEGO
I JANA PAWŁA II

WARSZAWA 2017

Tekst

Ks. dr hab. Zdzisław Struzik, prof. UKSW

Opracowanie graficzne i skład

Łukasz Jankowski

Zdjęcia

Instytut Papieża Jana Pawła II

<https://pixabay.com/>

©Copyright by Instytut Papieża Jana Pawła II

Warszawa 2017

ISBN 978-83-65198-28-0

Druk

Drukarnia Wydawnictwa Arka

Instytut Papieża Jana Pawła II

ul. Ks. Prymasa Augusta Hlonda 1

02-972 Warszawa

tel. 22 213 11 90; fax. 22 213 11 92

www.ipjp2.pl, e-mail: instytut@ipjp2.pl

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie	7
2. Ks. kardynał Stefan Wyszyński – nauczanie o dziecięctwie Bożym	
2.1. Dziecko Boże pochodzi z łona Ojca Niebieskiego	8
na tę ziemię przez łono matki ziemskiej	8
2.2. Biada narodowi, gdy nie ma dziecka w kołysce	11
2.3. Dziecko bodźcem rozwoju społecznego, ekonomicznego, moralnego	12
2.4. Dzieciom Bożym należy się cała miłość	14
2.5. Bóg pierwszy umiłował dziecko	15
2.6. Dzieci chciane i zaplanowane przez Boga Ojca	16
2.7. Rodzina jest skutkiem działania mocy Bożej	17
2.8. Chrystus wołał dzieci do siebie, Mt 19,14	18
2.9. Dzieci darem miłości Bożej - przekazanie wiary	20
2.10. Dziecko dane przez rodzinę Kościołowi	21
2.11. Dziecko dzięki trudowi rodziców staje się pokoleniem lepszej Polski	22
2.12. Dzieci to dobro społeczne	23
2.13. Eksperymenty z wychowaniem w szkole odbijają się na dzieciach	24
2.14. Ilość dzieci w rodzinie związana z możliwością ich utrzymania i wychowania	25
2.15. Dzieci mają nosić Boga nie tylko w duszach, ale i w ciałach	26
3. Jan Paweł II - nauczanie o dziecięctwie Bożym	27
3.1. Dzieci i Królestwo niebieskie	28
3.2. Znaczenie wieku dziecięcego	29
3.3. W dziecięctwie Bożym są zagrożenia.	30
3.4. Rodzina podstawą cywilizacji miłości	31
3.5. Rodzina komunii osób. Synostwo i dziecienstwo jest sprawą naturalną	32
3.6. Małżeństwo i rodzina chrześcijańska budują Kościół	33
3.7. Warunkiem synostwa jest polityczna i społeczna wolność. Wolność wzywania Imienia Pańskiego	34
3.8. Człowiek – dziecko jest zrodzony przez Boga	35
3.9. Źródłem życia jest Miłość Boga	37
3.10. Synostwo Boże	38
3.11. Jak się staje dzieckiem Bożym?	38
3.12. Synostwo Boże połączone z macierzyństwem Maryi w Polsce	39
3.13. Synostwo Boże poprzez dialog z Bogiem i Maryją	40
3.14. Chrzest jest zapoczątkowaniem synostwa duchowego	41
3.15. Dziecięctwo Boże szczególne dla Polaków z racji Jubileuszu 2000 chrześcijaństwa	42
3.16. Tajemnica odkupienia	43
3.17. Człowiek odkupiony i jego sytuacja w świecie współczesnym	44
4. Podsumowanie	45
5. Bibliografia	46
6. Nowenna do Opatrzności Bożej	48

Јанковић Бео - Нови
1791 - 2016

SŁOWO WSTĘPNE

Dzieciństwo Boże, dziecięce lata, czas wzrastania jako dzieci, kim jest dziecka w społeczeństwie, te i inne pytania stawiamy sobie przyglądając się nauczaniu kard. Stefana Wyszyńskiego i św. Jana Pawła . Zachętą do dobrych odpowiedzi jest kolejny Zeszyt Opatrzności Bożej, wydawany przy powstającym Sanktuarium Opatrzności Bożej w Wilanowie przy pomocy Instytutu Jana Pawła II. Kiedy poprzedni Zeszyt Opatrzności Bożej zwracał uwagę na osoby w wieku dojrzałym, staraliśmy się docenić życie dojrzałe i także to życie gasnące. Przyszedł czas na spojrzenie na osoby wchodzące w życie, na ich wychowanie, wprowadzanie w życie nie tylko od strony materialnej ale także a może przede wszystkim od strony tworzenia i budowania trwałego społeczeństwa opartego na wartościach głoszonych przez Wielkich Polaków.

Dziękujemy Instytutowi Jana Pawła II za wszelką pomoc w propagowaniu dobrej nowiny , że Bóg w swej Opatrzności interesuje się, opiekuje, czuwa i nad starszymi i nad dziećmi.

Ks. Tadeusz Aleksandrowicz
Proboszcz Parafii Opatrzności Bożej w Wilanowie

DZIECIĘCTWO BOŻE W NAUCZANIU KSIĘDZA KARDYNAŁA STEFANA WYSZYŃSKIEGO I JANA PAWŁA II

1. WPROWADZENIE

Pojęcie *dzieciństwa Bożego* jest terminem teologicznym. W Piśmie świętym jest traktowane, jako podstawa dialogu człowieka z Bogiem. *Bóg traktuje człowieka* – każdego człowieka – niezależnie od jego wieku, wiedzy, wykształcenia, zdolności czy praktykowanych wartości, jako swoje jedyne, kochane dziecko. Ta relacja, na wskroś rodzinna, jest objawiona (por. Hbr 1, 1-2) w tajemnicy Trójcy Świętej (por. KKK 198; 238-248). Bóg jest Jeden, w Trzech Osobach, pomiędzy którymi istnieje relacja miłości. Rodzina ludzka: ojciec, matka, dziecko, też stanowią podobny schemat i tworzą podobne relacje, są odwzorowaniem Boga w Trójcy Jedynej.

Podobny wzór, i jednocześnie moralny przykład, stanowi Święta Rodzina: Matka Boża, Święty Józef i Jezus – Syn Boży (por. Mt 1, 18). Dzieło stworzenia dokonane przez Boga Ojca i dzieło zbawienia dokonane przez Jezusa Chrystusa oraz dzieło uświęcenia, dokonane w Duchu Świętym, zostały zrealizowane w atmosferze miłości rodzinnej, której źródłem jest *Miłość Boża*.

2. KS. KARDYNAŁ STEFAN WYSZYŃSKI – NAUCZANIE O DZIECIĘTWIE BOŻYM

Zgodnie z nauczaniem Kościoła, które obe muje przesłanie Ewangelii i Tradycję, ks. Prymas Stefan Wyszyński podejmował szeroko zakrojoną akcję duszpasterską na temat dziecięctwa Bożego. Ukazywał konieczność działań w celu obrony każdego życia, które przychodzi na ten świat. Takie nauczanie zostało podjęte przez ks. Prymasa z wielu względów teologicznych, społecznych, a nawet politycznych, odnoszących się do ówczesnej polityki Państwa. Polityka ta, pod wpływem dominacji komunistycznego bloku państw, na czele z ZSRR, starała się sztucznie ograniczać populację narodów podporządkowanych. Było to sprzeczne z życiowymi interesami narodu polskiego i godziło w godność polskich rodzin.

2.1. DZIECKO BOŻE POCHODZI Z ŁONA OJCA NIEBIESKIEGO NA TĘ ZIEMIĘ PRZEZ ŁONO MATKI ZIEMSKIEJ

Połączenie, w nauczaniu ks. Prymasa, wartości nadprzyrodzonych, prawdy, że Bóg jest Autorem każdego życia ludzkiego, z wartością naturalną przekazywania życia, podnosi znaczenie i godność prokreacji ludzkiej. Dar przekazywania życia, realizowany w rodzinie, jest największą

wartością, stanowi obowiązek dla każdego narodu. Jest to obowiązek, a zarazem zaszczyt, z którego żadne pokolenie ludzkie nie może rezygnować.

Przekazywanie życia dokonuje się w atmosferze miłości rodzinnej. Jest współdziałem człowieka w stwórczym dziele Boga, który nieustannie trwa. Prokreacja, jest zadana człowiekowi na podstawie wielkiego zaufania Boga do człowieka. To zaufanie jest jednocześnie znakiem Jego – Boga Stwórcy miłości.

Ks. Prymas, mówiąc o godności każdej matki, mówi także o związkach uczuciowych. One bowiem dominują w rodzinie, i czynią rodzinę przyjazną życiu, rodzina staje się środowiskiem najbardziej właściwym na poczęcie, narodzenie i wychowanie nowego człowieka. Ks. Prymas mówił:

„Wszystkie dzieci Boże przechodzą z łona Ojca Niebieskiego na tę ziemię przez łono matki ziemskiej. Nawet dla Syna swego Jednorodzonego nie uczynił wyjątku. Ale gdy przyszła pełność czasu, posłał Syna swego, narodzonego z Niewiasty, chociaż wołającego: «Abba» – Ojcze! Od tej chwili wszystkie matki patrzą w Żłóbek Betlejemski”¹.

Wszystkie dzieci, to znaczy, każdy poczynający się człowiek, ma prawo narodzić się na tym świecie, jest on, bowiem dziełem Boga i człowieka. Jest dziełem miłości Boga i miłości człowieka. Każdy, kto przychodzi na ten świat, powinien być przyjęty, zaakceptowany i uhonorowany miłością Boga, rodziców, społeczeństwa i narodu. Każdy ma prawo przyjść na ten świat. Każdemu ten świat winien ofiarować miejsce, warunki życia, rozwoju i wychowania.

W tym dziele miłości, ale także poświęcenia, oddania, pielęgnacji, narodzenia i wreszcie wychowania kobieta – matka osiąga szczyt swego powołania. Staje się matką dziecka Bożego, współpracuje i współdziała z Bogiem w wielkim dziele stwórczym świata i człowieka.

Kobieta – matka urasta do największej chwały w społeczeństwie. Nosząc w sobie nadzieję przekazywania życia, nosi także nadzieję na życie i rozwój narodu. Ks. Prymas nauczał:

„Kobieta nazwana jest matką życia od pierwszej Matki – Ewy. Byłoby strasliwym nieporozumieniem, gdyby sama matka,

¹ S. Wyszyński, *Dzieła zebrane*, t. 2, 1953-1956, WSD, Warszawa 1995, s. 52.

której najwyższym zaszczytem jest macierzyństwo, dopuszczała się zamachu na to życie, które jest całym tytułem jej chwały w społeczeństwie. Byłaby to degradacja, dokonywana własnymi rękoma! Cóż pozostałoby matce z jej wyjątkowej godności, gdyby godziła we własne dzieci?”².

W ramach Ślubowań Narodu³, realizowanych w Wielkiej Nowennie Narodu przed 1000-leciem chrztu Polski, ks. Prymas zawarł program duszpasterski w następujących tematach:

- „Obrona życia – nieustanna walka przeciw aborcji;
- Duszpasterstwo małżeństw dla obrony Narodu;
- Dziś wszystko w Polsce woła, by zmobilizować duchowe siły Narodu do obrony życia nienarodzonych;
- do wierności ślubom małżeńskim;
- do podniesienia moralności;
- do współżycia małżeńskiego;
- do cnoty męstwa i wstrzemięźliwości;
- do czujności nad wychowaniem moralnym i religijnym młodzieży i dziatwy, aby z rodzin katolickich nie wyrastali ateści i poganie”⁴.

Obrona życia, w rodzinie i w narodzie, miała się oprzeć na miłości małżonków, na ich wierności wobec ślubowania małżeńskiego (zgody małżeńskiej⁵), na moralności, na właściwym współżyciu małżeńskim. Miała opierać się na męstwie i wstrzemięźliwości. Ponadto, wobec ideologicznych

² S. Wyszyński, *Dzieła zebrane*, t. 2, 1953-1956, WSD, Warszawa 1995, s. 53.

³ W związku ze zbliżającą się trzechsetną rocznicą cudownej obrony Jasnej Góry przez Szwedami i rocznicą Ślubów Jana Kazimierza we Lwowie narodziła się idea Jasnogórskich Ślubów Narodu. Miał to być program duchowej pracy oraz odnowy moralnej i społecznej Polaków. Należy wspomnieć, iż początkiem, tak Ślubów Jasnogórskich, jak późniejszego programu Wielkiej Nowenny było dokonanie osobistego oddania się Matce Bożej przez Prymasa 8 grudnia 1953 r. w Stoczku Warmińskim. Wzorem było poświęcenie całego Kościoła i rodzaju ludzkiego Niepokalanemu Sercu Najświętszej Maryi Panny przez Piusa XII w 1942 r. Po zakończeniu II Wojny światowej, 8 września 1946 r. biskupi polscy na czele z prymasem Augustem Hlondem poświęcili naród polski Matce Bożej na Jasnej Górze. Zob. Z. Struzik, *Rodzina w obronie życia, wolności i wiary w nauczaniu ks. Kardynała Stefana Wyszyńskiego Prymasa Polski*, wyd. IPJPII, Warszawa 2013., s. 276.

⁴ S. Wyszyński, dz. cyt., *Dzieła ...*, s. 39-40.

⁵ *Katechizm Kościoła Katolickiego*, 1626, Palottinum, Poznań 2012.

zagrożeń ateistycznych, obronie podlegało właściwe chrześcijańskie wychowanie nowego pokolenia.

2.2. BIADA NARODOWI, GDY NIE MA DZIECKA W KOŁYSCE

Dla socjalizmu praktycznego nieważny był podział natury ludzkiej na dwie płcie. Starano się upowszechniać tzw. równouprawnienie ekonomiczne, wykazując równość mężczyzn i kobiet w wykonywanych pracach zawodowych. Modne były plakaty przedstawiające kobietę pracującą na traktorze, czy kobietę pracującą w hucie lub kopalni. W sprawach prokreacyjnych starano się unikać zagadnień małżeńskich, wprowadzono administracyjnie tzw. śluby cywilne. Życie małżeńskie, wartość miłości i wierności małżeńskiej były ograniczane tylko do spraw osobistych. Ważne było, aby system socjalistyczny otrzymywał od rodziców już *odchowaną* młodzież, nadającą się do Hufców Pracy, do zakładów pracy, przygotowaną do dalszego budowania socjalizmu, zgodnie z wieloletnimi planami rozwoju ustroju.

W przeciwieństwie do powyższych wynaturzeń, ks. Prymas w przesłaniach duszpasterskich ukazywał postać kobiety i matki w chwale, poszanowaniu, a nawet czci, wyznaczając jej drogę ku miłości do męża i dzieci. Argumentował godność i wielkość kobiety, posługując się przykładami płodnej natury. Ksiądz Prymas przedstawiał:

„Postać matki dźwigającej dziecię na swoich ramionach przypomina nam pełny kłos żniwny. I tam, i tu jest nadzieja na nowy owoc. A nadzieją Naród żyje nie tylko wtedy, gdy siada do stołu, ale i wtedy, gdy patrzy w kołyskę. Biada, gdy nie ma ziarna w spichlerzu! Biada, gdy nie ma dziecka w kołysce!”⁶.

Społeczność Polaków rozumiała zakłamanie praktycznego socjalizmu i starła się w środowiskach rodzinnych przedstawiać wartość małżeństwa i rodziny. Rodzice czynili wysiłki, aby w dzieciach odkłamywać idee zaczerpnięte z ówczesnej politycznej propagandy.

2.3. DZIECKO BODŹCEM ROZWOJU SPOŁECZNEGO, EKONOMICZNEGO, MORALNEGO

Ekonomia socjalistyczna, szczególnie w krajach bloku państw socjalistycznych, preferowała ograniczenie populacji ludności, aby pomniejszać koszty utrzymania i tzw. rozwoju.

Z biegiem upływu lat i dziesięcioleci bilans ekonomiczny pogarszał się. Powstawało wielkie zagraniczne zadłużenie, w gospodarce wewnętrznej zaczynało brakować podstawowych produktów przemysłowych, a w końcowej fazie także żywności. Aby złagodzić protesty społeczne ludzi pracy⁷, wprowadzono reglamentację, przy pomocy kartek żywnościowych.

⁶ S. Wyszyński, *Plon niesiemy plon...*, Uroczystość Wniebowzięcia Matki Bożej, Jasna Góra, 15 VII 1975, w: tenże, KiPA, t. 51, s. 57-58. [KiPA oznacza kazania i przemówienia autoryzowane przez ks. Prymasa. Zbiór tychże *Kazań i Przemówień* jest zgromadzony w Archiwum Instytutu Prymasowskiego Stefana Kardynała Wyszyńskiego].

⁷ Protesty społeczne w Polsce: 1956 (czerwiec) – „Poznański czerwiec”, „wydarzenia poznańskie”. 1968 (marzec) – demonstracje studenckie, m.in. w Warszawie, Gdańsku, Krakowie i Poznaniu. 1970 (grudzień) – „wydarzenia grudniowe” – „masakra na Wybrzeżu. 1971 (6 października) – wysadzenie w powietrze auli Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Opolu. 1976 (czerwiec) – strajkuje ponad 100 zakładów pracy, m.in.

nościowych i talonów na produkty przemysłowe. Ideologia i praktyka ograniczania populacji ludności polskiej nie wpływała na polepszenie warunków bytowych, przeciwnie, prowadziła do jeszcze większej zapaści gospodarczej. Ks. Prymas nauczał i upominał, że:

„Ekonomia narodowa zaczyna się w kołysce (...). Bodźcem rozwoju społecznego, ekonomicznego i moralnego, jest kołyska, a w niej dziecię. I dlatego też, Najmilsi, i Wy musicie mieć te ambicje młodości”⁸.

w Radomiu, Warszawie (Ursus) i Płocku. 1980 (lipiec) – pierwsze strajki w Lublinie i Świdniku. 1980 (sierpień) – strajki na Wybrzeżu. W sierpniu 1980 narodził się, trwający 15 miesięcy okres względnej wolności w komunistycznym państwie i powstał ruch robotniczy, ruch społeczny, który wkrótce przeistoczył się w 10-milionowy NSZZ Solidarność. W dniu 28 maja 1981 umiera ks. Prymas. 1981 (16 grudnia) – strajk w kopalni Wujek – masakra górników strajkujących. 1982 (31 sierpnia) – największe manifestacje zorganizowane przez Solidarność w stanie wojennym. 1984 (3 listopada) – pogrzeb księdza Jerzego Popiełuszki przerodził się w manifestację antykomunistyczną. 1988 (sierpień) – fala strajków jakie wybuchły wiosną i latem 1988 r. w polskich zakładach i przedsiębiorstwach. [dostęp 18.07.2017 <http://www.bliskopolski.pl/historia-polski/prl/kalendarz-antykomunistyczny/>].

⁸ S. Wyszyński, *Dzieła zebrane*, t. 5, 1959, IPJPII-WSD, Warszawa 2016, s. 210.

Praktyka potwierdziła obawy, a jednocześnie sprawdziły się socjologiczne przewidywania ks. Prymasa, że dla rozwoju gospodarki niezbędny jest jej najistotniejszy element, a jest nim człowiek. Ograniczanie populacji ludzi, nie doprowadziło do spodziewanych oszczędności ekonomicznych, przeciwnie, brak ludności i zmniejszająca się populacja stała się totalnym zagrożeniem dla istnienia narodu i Państwa. Właściwie rozwijająca się populacja; i systematyczny jej wzrost pobudza potrzebę zaspokojenia podstawowych dóbr, a to sprzyja inwestycjom, które decydują o wzroście ekonomicznym i gwarantują nowe stanowiska pracy.

2.4. DZIECIOM BOŻYM NALEŻY SIĘ CAŁA MIŁOŚĆ

Dzieciństwo Boże, do którego należy każdy człowiek, ks. Prymas widział z szerokiej perspektywy. Miłość, która pochodzi od Boga, winna być rozlewana w sercach ludzkich⁹, ma ona dotyczyć wszystkich wspólnot międzynarodowych, narodowych, społecznych, zawodowych, a także wspólnot parafialnych. Te wszystkie wspólnoty zaczynają się od miłości rodzinnej i rozlewają się na wszystkie organizacje. Na tym polega

⁹ Por. „A nadzieja zawieść nie może, ponieważ miłość Boża rozlana jest w sercach naszych przez Ducha Świętego, który został nam dany”. Rz 5,5.

właściwa miłość społeczna, akceptacja, współpraca i realizacja historii całych narodów.

Ks. Prymas szczególnie odnosił tę powszechną rodzicielską i rodzinną miłość do młodzieży. Stawiał retoryczne pytanie do każdego: „Czy Bóg będący moją obroną doznaje także i ode mnie obrony? Czy upominam się o prawa Chrystusa do dusz dzieci i młodzieży?”¹⁰. Ponieważ ówczesne Państwo Polskie, nie gwarantowało właściwego wychowania dzieci i młodzieży, Kościół katolicki przejmował ten obowiązek kształtowania życia społecznego, opierając się na Ewangelii i zasadach humanistycznych. Szczególną rolę miały odgrywać ruchy religijne i grupy charyzmatyczne gromadzące się w parafiach.

2.5. BÓG PIERWSZY UMIŁOWAŁ DZIECKO

Tajemnica miłości Boga do człowieka, zawarta w dziele stworzenia, powtarza się z każdym poczęciem i narodzeniem dziecka. Ta tajemnica miłości Bożej łączy się z wielkim zaufaniem do człowieka, do rodziców, którzy przejmują rolę twórczą, dając początek życiu. Wydawać by się mogło, że dziecko jest pełną własnością rodziców. Szczególnie matki mogą odczuwać takie silne poczucie własności – mówiąc: To moje dziecko! Ks. Prymas ukazywał matkom inną perspektywę, i mówił:

„Pamiętaj, że Bóg pierwszy umiłował to dziecko, które nosisz pod sercem.

Niewątpliwie ono jest twoje, bo rośnie z twojej męki, trudu, cierpienia i służby, to prawda! Ale jest też i Bożym dzieckiem.

To Bóg Ojciec wszelkiego życia oddał Tobie to dziecko”¹¹.

Rodzice w miłości do dzieci potrzebują wiele lat, aby zrozumieć rozgrywającą się na ich oczach tajemnicę Bożej miłości. To życie, to dziecko, nie jest ich własnością, jest ono własnością Boga i należy do stworzonego świata. Ta rodzicielska *własność* – dziecko, staje się dobrem wspólnym.

¹⁰ S. Wyszyński, *Wezwanie rodzin parafialnych do tworzenia wspólnoty miłości*, Gniezno-Warszawa, 11. 02. 1973, w: *Listy pasterskie Prymasa Polski 1946-1974*, Éditions du Dialogue, Paris 1975, s. 657-658.

¹¹ S. Wyszyński, *Dzień modlitwy dziękczynnej za pobyt Ojca Świętego w Polsce*. Uroczystość Matki Bożej Częstochowskiej, Jasna Góra, 26.08.1979, w: tenże, KiPA, t. 62, s. 344.

Ks. Prymas podpowiada i tłumaczy rodzicom, na podstawie tajemnicy wcielenia Jezusa Chrystusa, dlaczego tak jest. Syn Boży przyszedł na ten świat, na zasadzie wielkiego zaufania Boga Ojca do człowieka, do Maryi. Bóg zapytał Ją o zgodę, a następnie mocą Ducha Świętego dokonało się wcielenie. Matka Boża porodziła swojego pierworodnego Syna, ale od samego początku wiedziała, że On „przeznaczony jest na upadek i na powstanie wielu w Izraelu, i na znak, któremu sprzeciwić się będą” (Łk 2, 34).

Tak dzieje się z każdym człowiekiem, każdy rozpoczyna istnienie w łonie matki, ale jego przeznaczeniem jest życie indywidualne, osobiste, pełne własnych doświadczeń, przeżyć, radości i smutków. Jego życie jest po to, aby dokonywał wielu dzieł miłości dla bliźnich na całym świecie.

2.6. DZIECI CHCIANE I ZAPLANOWANE PRZEZ BOGA OJCA

Teologiczne spojrzenie na odtwarzające się dzieło stworzenia, nieustannie podtrzymywane przez Boga, dotyczy każdego człowieka. Każdy z nas jest owocem miłości Boga, a rodzice są Jego współpracownikami przekazując ziemskie życie. O tej prawdzie ks. Prymas mówił, przytaczając

podstawowe przykazanie, przykazanie miłości bliźniego: „Będziesz miłował Pana, Boga swego, całym swoim sercem, całą swoją duszą, całą swoją mocą i całym swoim umysłem; a swego bliźniego jak siebie samego” (Łk 10; 27). Dzieło stworzenia oparte jest na nieustannej współpracy rodziców z Bogiem. Oni są współpracownikami w przekazywaniu naj-

większego daru, jakim jest dar życia. Ta współpraca obejmuje także dar miłości, integralnie związany z darem życia. Zatem każdy człowiek powinien kochać drugiego człowieka, bo każdy jest dziełem Boga.

Ks. Prymas nauczał:

„W rodzinie jesteśmy otoczeni ludźmi, którzy pochodzą z miłości Boga. Matkom, które mają wątpliwości: urodzić dziecko czy nie, należałoby uświadomić, że to Bóg chce tych dzieci. Są one zaplanowane nie tylko przez rodziców, są chciane i zaplanowane przez Boga Ojca. Są owocem nie tylko miłości dwojga rodziców, ale miłości Boga. W ten sposób życie rodziny domowej wiąże się z jej głównym Autorem – z Bogiem”¹².

Pochodzenie człowieka od Boga i ludzi nadaje mu specjalną wartość i godność. Jest to powód do wdzięczności i nieustannej czci Boga i rodziców. Z czci wynikają także obowiązki; wobec Boga – jest to żarliwa wiara, a wobec rodziców – jest to wypełnienie czwartego Przykazania Bożego¹³. To wypełnienie obejmuje dozągonną miłość, ale także opiekę nad rodzicami w przypadku ich choroby i starości.

2.7. RODZINA JEST SKUTKIEM DZIAŁANIA MOCY BOŻEJ

Rodzina stanowi najmniejszą komórkę społeczną. Jej naturą jest nieustanne bycie z sobą. Nawet w wypadku chwilowej rozłąki, relacje moralne, duchowe i świadomościowe pozostają dalej w tej wspólnotcie. Rodzina jest jednością fizycznie i duchowo, dopóki ktoś z jej członków nie zechce zerwać tej jedności przez separację, rozwód, opuszczenie. Wtedy pozostają naturalne więzy krwi, na których można odbudowywać zrujnowaną wspólnotę. Pozostają także zobowiązania moralne – obowiązek wychowawczy wobec niepełnoletnich dzieci.

We wszystkich przypadkach życia rodzinnego, najważniejszą, scalającą wartością jest miłość. Kiedy jej zabraknie, bo człowiek uczuciowo jest osobowością zmienną dochodzi do nieporozumień, wzajemnych oskarżeń prowadzących do kryzysu. W atmosferze kryzysu poszukuje się rozwiązań opartych na prawie i przyjętych zwyczajach, aby wykazać negatywne zachowania osób winnych.

¹² S. Wyszyński, *Program osobistego oddania się Matce Kościoła w rekolekcjach wiekopostnych*. Do księży misjonarzy i rekolekjonistów. Warszawa, Dom Prymasowski, 25.01.1979, w: tenże, KiPA, t. 62, s. 28.

¹³ Por. Pwt 24, 3; Kpł 19, 3; Wj 21, 17; Rz 13, 9-10; KKK 2197.

W sytuacjach trudnych życiowo, w kryzysie, ks. Prymas podpowiada rozwiązania oparte na powrocie do miłości Bożej i ludzkiej:

„Życie nasze wynika z natury Boga, który jest Miłością. Chciejmy sobie to uświadomić, że w rodzinie jesteśmy otoczeni ludźmi, którzy pochodzą z miłości Boga. To Bóg chciał każdego z nich. Dzieci w rodzinie są chciane czy zaplanowane nie tylko przez rodziców, ale są chciane i zaplanowane przez Boga Ojca. Są owocem miłości nie tylko dwojga rodziców, ale miłości Boga”¹⁴.

W przysiędze małżeńskiej, w drugiej jej części, padają obostrzone wyznania: „Tak mi dopomóż Panie Boże Wszechmogący w Trójcy Jedyny i wszyscy święci”¹⁵. Jest to modlitwa do Boga Trójjedynego, aby zamieszkał w sercach i domach nowo powstającego małżeństwa i rodziny. Chrystus przychodzi do tych rodzin, mocą sakramentu małżeństwa. Jest w tym znaku, do końca trwania tego związku, i nigdy nie wycofuje się ze swojej obecności. Dlatego małżeństwo zawarte w Kościele jest nierozrwalne, bo Bóg nie zmienia swoich decyzji. Został zaproszony, i pozostaje na wieki.

2.8. CHRYSTUS WOŁAŁ DZIECI DO SIEBIE, MT 19,14

Polecenie, a zarazem przykazanie Chrystusa: „Dopuszczcie dzieciom przyjść do Mnie i nie zabraniajcie im, bo do nich należy Królestwo Niebieskie” (Mt 19,14), nawiązuje do podstawowych praw człowieka. Związane jest z wolnością wyznawanej wiary. To rodzice powinni, zgodnie z podjętym zobowiązaniem, „po katolicku wychować potomstwo”¹⁶, przekazać swoim dzieciom dar wiary, dar własnej wiary i moralności opartej na Ewangelii. Prośba i nakaz Chrystusa skierowany został do Apostołów, a pośrednio i do całego Kościoła i świata.

¹⁴ S. Wyszynski, *List wielkopostny do duchowieństwa i wiernych archidiecezji warszawskiej i gnieźnieńskiej*, Gniezno-Warszawa 2.02.1979, w: *Listy pasterskie Prymasa Polski oraz Episkopatu 1975-1981*, Éditions du Dialogue. Paris 1988, s. 128.

¹⁵ *Obrzędy sakramentu małżeństwa*. Dostosowane do zwyczajów diecezji polskich, wyd. 2, Katowice 1986, 52, s. 31.

¹⁶ Tamże, s. 29.

Ks. Prymas odwoływał się do tego przykazania upominając ówczesne władze rządowe i partyjne, które łamały ustalenia i deklarację Konstytucji PRL¹⁷. Mówił, że prawo do wyznawania wiary, jest prawem międzynarodowym, a wszystkie konstytucje to gwarantują, bo respektują wolność osobistą człowieka:

„Mówiłem do waszych dzieci na temat dzisiejszej Ewangelii, o tym, jak Chrystus wołał dzieci do siebie, jak je ogarniał, przytulał i mówił, że do nich należy Królestwo Niebieskie. Dlatego też nie ma takiej władzy na ziemi, która miałaby prawo zabronić waszym dzieciom przyjść do Chrystusa i stanąć na drodze między nimi a Chrystusem. I do Was należy przypominać to prawo waszym dzieciom. To wasz obowiązek”¹⁸.

Obowiązek edukacji dziecka spoczywa, z prawa naturalnego, na rodzicach, w okresie dzieciństwa to rodzice wychowują i edukują własne dzieci, a w okresie szkolnym do autorytetu rodziców dołączają się inne pomocnicze instytucje: szkoła, Państwo, Kościół, organizacje pozarządowe, społeczne, sportowe i charytatywne. Proces edukacji administracyjnie kończy się wraz z osiągnięciem pełnoletności dziecka, ale nadal trwa proces samowychowania i samoedukacji, aż do późnej starości.

¹⁷ „Polska Rzeczpospolita Ludowa zapewnia obywatelom wolność sumienia i wyznania. Kościół i inne związki wyznaniowe mogą swobodnie wypełniać swoje funkcje religijne. Nie wolno zmuszać obywateli do niebrania udziału w czynnościach lub obrzędach religijnych. Nie wolno też nikogo zmuszać do udziału w czynnościach lub obrzędach religijnych”. Konstytucja PRL 22.07.1952. Artykuł 70. § 1.

¹⁸ S. Wyszyński, *Do rodziców podczas wizytacji kanonicznej parafii*, Jeruzal, 23.09.1973, w: tenże, KiPA, t. 44, s. 65-67.

Rodzice nigdy nie przestają być rodzicami, i nigdy nie tracą autorytetu rodzicielskiego. Zawsze obowiązuje wdzięczność i poszanowanie godności rodziców, a z poszanowaniem łączy się także wysłuchanie uwag rodzicielskich, wypowiedzianych dla dobra dziecka, nawet już dorosłego.

2.9. DZIECI DAREM MIŁOŚCI BOŻEJ - PRZEKAZANIE WIARY

Podstawowym motywem dzieła stworzenia ze strony Boga jest Jego miłość do stworzonego świata i człowieka. Bóg udzielając człowiekowi władzy nad światem: „czyńcie sobie ziemię poddaną” (Rdz 1, 28), liczy na rozumność człowieka i na jego właściwą postawę wobec siebie i wszystkiego, co jest stworzone. Taką postawą jest miłość i poszukiwanie dobra dla wszystkiego i dla wszystkich. W dziele stworzenia Bóg uczy nas miłości, a w dziele odkupienia Chrystus uczy nas miłości do wszystkich, nawet do nieprzyjaciół¹⁹.

Tę szczególną postawę miłości powinni mieć rodzice wobec dzieci. Winni pamiętać, że sami są owocem miłości Boga, a dziecko jest owocem ich miłości. Ta miłość rodzicielska, podobnie jak miłość Boża, ma mieć szeroki zakres, ma dotyczyć własnych dzieci i rozlewać się na dzieci całego świata, czyli na wszystkich ludzi.

W procesie edukacyjnym miłość rodziców do dziecka wyprzedza miłość dziecka do Boga. Rodzice, winni nauczyć dziecko jak być wdzięcznym Bogu i jak Go kochać.

Ks. Prymas uczył:

„Rodzice sami, którzy zawdzięczają swoją miłość Twórcy człowieka, powinni zawrzeć przymierze z Ojcem Niebieskim, bo Bóg przez Syna swojego uczy nas miłości do otoczenia. Oni sami powinni dostrzec w swych dzieciach dar miłości Bożej i tak postępować z nimi, by dzieci odczuły, że są pod troskliwą opieką zastępców Ojca Niebieskiego”²⁰.

Z wychowaniem i wykształceniem dzieci wiąże się nadzwyczajne zadanie współpracy rodziców z Bogiem, by nowe pokolenie ludzi, oparte na

¹⁹ „A Ja wam mówię: Miłujcie waszych nieprzyjaciół i módlcie się za waszych prześladowców” (Mt 5,44).

²⁰ S. Wyszyński. *List pasterski na XXXVI Tydzień Miłosierdzia „Rodzina*

miłości Boskiej i ludzkiej stanowiło autentyczny, prawdziwy, mądry i wykształcony Lud Boży²¹.

2.10. DZIECKO DANE PRZEZ RODZINĘ KOŚCIOŁOWI

Budowanie społeczności narodowych, a także międzynarodowych zawsze odbywa się poprzez rodziny. To rodziny w sposób naturalny odnawiają biologicznie, duchowo i kulturowo tkankę społeczną. Rodzice mają we własnej gestii prawo i obowiązek, zadanie i przywilej dane przez Boga, aby przekazać życie, wychować i wykształcić nowe pokolenie dla wszystkich społeczeństw i wszystkich instytucji, dla narodu, dla Państwa i dla Kościoła.

Takie przesłanie dominuje w objawieniu Bożym, zawartym w Piśmie świętym. To objawienie nobilituje rodziców do osiągania wspólnego sukcesu Bożego i ludzkiego. Tym sukcesem jest autentyczne człowieczeństwo ludzkie. Jest nim nowy człowiek moralnie prawdziwy, kierujący się miłością, prawdą i sprawiedliwością.

Metodologię i ideę wychowawczą przestawił nam Chrystus wskazując na dziecko i broniący jego dobra. Ks. Prymas wyraził to w słowach:

„A jednak Chrystus Pan, szukając tych, którzy byliby największymi w Królestwie, wziął dziecię... Pomimo swej wielkiej godności, rodzice nie są jednakże w rodzinie czymś największym. Jest nim owoc ich żywota – dziecię. Rodzina jest właśnie po to, aby dała dziecię zarówno Narodowi, jak i Kościołowi. Kto przyjmuje dzieciątko w Imię Boże w rodzinie, Narodzie czy Kościele, przyjmuje samego Boga”²².

Obrona każdego dziecka, jest obroną cywilizacji opartej na Ewangelii i na humanizmie. Jest też jedyną szansą wobec tzw. *cywilizacji śmierci*, która zdominowała wiek XX i stała się przestrogą dla następnych pokoleń. Obrona każdego dziecka jest jednocześnie obroną życia każdego człowieka, który przychodzi na świat poprzez miłość Boga i rodziców

apostołuje miłosierdziem”. Warszawa VII 1980, w: *Listy pasterskie Prymasa Polski oraz Episkopatu (1975-1981)*, Éditions du Dialogue. Paris 1988, s. 176.

²¹ Sobór Watykański II, *Lumen gentium*, 9.

²² S. Wyszyński, *Dzieła zebrane*, t. 6, 1960, IPJP2 – WSD, Warszawa 2007, s. 37-38.

i ma wszelkie prawa do życia i rozwoju. Wszelka dyskryminacja, idee totalitarne, ustroje oparte tylko na materialnym zysku, style i mody życia, pozbawione akceptacji nowonarodzonych lub potrzebujących pomocy, jest początkiem zguby dla narodów i państw.

2.11. DZIECKO DZIĘKI TRUDOWI RODZICÓW STAJE SIĘ POKOLENIEM LEPSZEJ POLSKI

Perspektywa, jaką rodzice mają wobec własnych dzieci jest poszerzana sukcesywnie na przestrzeni upływu lat wychowania przez ośrodki wspomagające: Państwo, szkolnictwo, Kościół, organizacje pozarządowe, organizacje społeczne i kulturalne, działające w danych środowiskach. Dziecko systematycznie przechodzi i buduje inne relacje i inne interakcje osobowe, ukazując swym życiem przynależność do całego społeczeństwa. W tym procesie następuje ustawiczne dojrzewanie; rodzice natomiast coraz bardziej rozumieją, że dziecko obdarzane ich miłością, przynależy społecznie także do innych ludzi.

O tym naturalnym procesie pouczał ks. Prymas. Ukazywał rodzicom prawdę o przynależności ich dzieci do Boga i narodu, mówił:

„Każde życie trzeba bronić i otoczyć wielkim szacunkiem! Nie wolno przerywać i niszczyć energii, którą sam Bóg wkłada w rodzącego się człowieka. Muszą one rozwinąć się i dojrzewać, aby ten człowiek mógł wykonać powierzone mu przez Boga zadanie. Drodzy Rodzice! Patrzcie na wasze dzieci jako na warunek przyszłości i rozwoju Polski”²³.

Szersze spojrzenie na funkcje życia ludzkiego, ukazuje społeczną naturę człowieka. Sprawia, że całe społeczeństwo rości sobie prawo do życia i do jego następstw. Życie ma największą wartość dla rodzącego się człowieka, dla jego rodziców i dla całej społeczności: rodziny, rodu, szkoły, Kościoła, patriotycznej pracy i obrony narodu i państwa. Teologiczne spojrzenie na wartość nowego życia, uświadamia nam jeszcze większą wartość życia ludzkiego. Każdy jest przewidziany w oczach Bożych do dokonania wielu zadań doczesnego życia i w tym życiu doczesnym ma zasłużyć, z pomocą łaski Bożej, na życie wieczne.

2.12. DZIECI TO DOBRO SPOŁECZNE

Dziecko, przez swoje narodzenie i trwanie w środowisku rodzinnym, dokonuje – przez samo tylko swoje istnienie – wiele dobra. Wnosi w rodzinę i społeczność wiele niezbywalnych wartości. Pierwsza wartość, to radość dla wszystkich z powodu tego, że się człowiek narodził, a rodzina będzie miała ciągłość i naturalną przyszłość. Dziecko przemienia małżonków w rodziców, nadaje im szczególną wartość i godność. Rodzice zaczynają współpracę z Bogiem i podmiotami społecznymi, w tworzeniu nowego, nowoczesnego młodego człowieka. To dziecko przeniesie w przyszłość podstawowe wartości kultury, języka, historii, wiedzy i nauki. Tyko ono może dokonać postępu ludzkości i postępu w podtrzymywaniu godności człowieczeństwa.

Ks. Prymas nauczał:

„Patrzcie na siebie, Drogie Matki, przez wasz trud i cierpienie rodzących, jako na matki rodzące nową Polskę. (...) Wtedy

²³ S. Wyszyński, *Dzieła zebrane*, t. 6, 1960, IPJP2 – WSD, Warszawa 2007, s. 37-38.

męka rodzających będzie łatwiejsza do zniesienia, a trud pracujących okaże się słodkim”²⁴.

Nowe życie to także wartość społeczna dla samej rodziny, staje się ona silniejsza, bardziej zwarta, pełna i gotowa do wypełniania podstawowych wartości. Ks. Prymas uważał, że „jeżeli bowiem człowiek pracujący ma rodzinę, to wie, dla kogo pracuje; jeśli jej nie ma, często jego wysiłek i trud traci swój sens”²⁵.

Praca, a wraz z nią ponoszone wysiłki, opieka i troska o dziecko na przestrzeni wielu lat, nadaje sens życiu rodziców. Każdy dobry czyn na rzecz rodziny staje się zasługującym, dla dobra własnego i społeczeństwa.

2.13. EKSPERYMENTY Z WYCHOWANIEM W SZKOLE ODBIJAJĄ SIĘ NA DZIECIACH

Szkoła w Polsce w okresie realnego socjalizmu doświadczała nieustannych nacisków ideologicznych, starano się wychować nowe pokolenie w duchu *homo sovieticus*²⁶, zdominowanego przez materializm marksistowski. Kierunek ten był całkowicie sprzeczny z historią wychowania w środowisku kultury polskiej, a tym bardziej w relacji do wartości chrześcijańskich. Ks. Prymas, już jako młody kapłan, zwracał się do rodziców i wychowawców, aby mając na uwadze dobro dzieci i dobro narodu, reagowali na zbyt daleko idące wpływy ideologiczne i modernistyczne. Radził, by w środowiskach rodzinnych posługiwać się prawdą i autentycznie przeżywaną wiarą. Najważniejszym bowiem podmiotem w wychowaniu jest sam uczeń.

„Ładnie wyglądają eksperymenty szkolne, szumnie się mówi o metodach postępowych, ale każdy z eksperymentów, chociażby klasyfikowanie szkół. (...). Klasyfikacja ta zatem ma olbrzymie znaczenie dla rodziców, odbija się na tych, których nikt o to nie pyta: na dzieciach, i jeszcze raz, na dzieciach!”²⁷.

²⁴ S. Wyszynski, *Ku lepszemu Polsce*, Sympozjum z okazji 50-lecia Diecezji Gdańskiej, Gdańsk-Oliwa, 13 IV 1975, w: tenże, KiPA, t. 50, s. 58.

²⁵ Tamże, s. 58.

²⁶ *Homo sovieticus* (łac. „człowiek sowiecki/radziecki”) – według Michaiła Hellera pojęcie funkcjonujące początkowo w ZSRR jako określenie kolejnego etapu ewolucji człowieka *Homo sapiens* ukształtowanego dzięki powodzeniu marksistowskiego eksperymentu społecznego. Michaił Heller: *Maszyna i śrubki. Jak hartował się człowiek sowiecki*, wyd. Pomost, Warszawa 1989.

²⁷ S. Wyszynski, *Klasyfikacja szkół średnich*, „Słowo Kujawskie”, R.8 (1925), nr 29, s. 1.

Późniejsze lata wykazały słuszność opinii ks. Prymasa, nastąpiły bowiem jeszcze groźniejsze eksperymenty edukacyjno-wychowawcze, w okresie 1946-1981, całkowicie podległe administracyjnym zarządzeniom socjalistycznego Państwa.

2.14. IŁOŚĆ DZIECI W RODZINIE ZWIĄZANA Z MOŻLIWOŚCIĄ ICH UTRZYMANIA I WYCHOWANIA

Polityka władz państwowych okresu socjalizmu praktycznego w Polsce zmierzała metodycznie do ograniczania populacji ludności. Miało to zaradzić wielkim problemom żywienia, mieszkaniowym, komunikacyjnym i migracyjnym. Kierowano się zasadami Malthusa²⁸ i nie uwzględniano postępu technicznego i naukowego w dziedzinie produkcji żywności. Ks. Prymas patrzył na wartość życia z punktu widzenia podmiotowego, w którym najważniejszą wartością jest samo życie poczętego człowieka. Również teologiczny punkt widzenia traktuje wartość życia, jako dar i współpracę z Bogiem. Dlatego ks. Prymas wielokrotnie w swoim nauczaniu mówił o planowaniu rodziny w sposób *odpowiedzialny*:

„Rodzicielstwo powinno być odpowiedzialne. Oznacza to, że ilość dzieci w rodzinie ma być związana z możliwością ich utrzymania i wychowania. Ale zależność ta odnosi się wyłącznie do rodzicielskiej decyzji wzbudzenia nowego życia. Skoro jednak zostanie już poczęte, obowiązuje tylko jedna postawa: bezwarunkowa ochrona poczętego człowieka. Postulat odpowiedzialnego rodzicielstwa nie może być mylnie utożsamiany z tak często spotykaną wrogością względem niezamierzonego dziecka”²⁹.

²⁸ Malthus zwrócił uwagę na korelację zachodzącą pomiędzy przyrostem ludności a poziomem zamożności społeczeństwa, upatrując we wzroście demograficznym zagrożenie prowadzące nieuchronnie do klęski głodu oraz nędzy. 21. *Thomas Malthus - liberalna ekonomia polityczna według angielskiej szkoły klasycznej*, (1.10.2014) [dostęp: 09.10.2017, https://www.nbportal.pl/wiedza/artykuly/historia-mysli-ekonomicznej/historia_ekonomii_10].

²⁹ *Głos biskupów polskich w obronie zagrożonego bytu narodu* (4 IX 1970), w: *Listy pasterskie Episkopatu Polski 1945-1974*, Éditions du Dialogue, Paris 1975, s. 627.

Odpowiedzialność rodzicielska jest – mocą Boga Stworzyciela – w gestii i decyzji rodziców, oni sami postanawiają kiedy i ile dzieci ma przyjść na ten świat. Inteligencja rodziców rozpoznaje podstawowe warunki życia rodziny, przewidują potrzeby duchowe i materialne, po to, aby stworzyć nowe środowisko – zdrowej, zasobnej i zdolnej do nieustannego rozwoju – rodziny. Na decyzję rodziców powinny wpływać także czynniki demograficzne narodu i Państwa, z uwzględnieniem możliwości rozwoju ekonomicznego całego społeczeństwa. Rodzimy się i żyjemy nie tylko dla siebie, ale także tworzymy żywy organizm narodowy, który przekazuje wartość życia z pokolenia na pokolenie, tworząc wspaniałą historię doczesności ludzkiej i Boskiej.

2.15. DZIECI MAJĄ NOSIĆ BOGA NIE TYLKO W DUSZACH, ALE I W CIAŁACH

Człowiek, od poczęcia do naturalnej śmierci, jest jednością ciała i ducha. Taka jest natura ludzka i w takiej naturze działamy, materialnie – fizycznie i duchowo – czyli moralnie. Każdy czyn ludzki ma podobną naturę, rodzi się i następuje w woli człowieka, a następnie materializuje się na różne sposoby: słowem, czynem, lub planem, wypełniając ludzkie powołanie do realizowania wartości.

Z prawa natury wynikają nasze zobowiązania moralne, czyli uczynki dobre, co do ciała i co do duszy, czynione dla siebie i dla bliźnich. W ramach naszych postaw moralnych przyjmujemy wiarę w Boga. Stara-

my się poprzez przekaz *Doktryny* Kościoła katolickiego, rozpoznać objawienie Boże, przyjąć je i zgodnie z nim postępować.

Wiara rodzi się ze słyszenia, jest wartością przychodzącą przez łaskę Bożą, czyli Boże życie wśród nas. Wiara wymaga nieustannego przekazu, a przekaz ten szczególnie spoczywa na wierzących rodzicach – jako autorach i twórcach nowego życia, poprzez zrodzenie i wychowanie. Ks. Prymas działał w środowisku politycznym przeciwnym wierze katolickiej, dlatego stale odwoływał się do podstawowych praw

człowieka, a szczególnie mówił o naturalnym prawie do wyznawania, w sposób wolny, wiary. Mówił także o odpowiedzialności i obowiązku, jaki spoczywa na rodzicach, aby przekazywali tę najważniejszą wartość – wiarę:

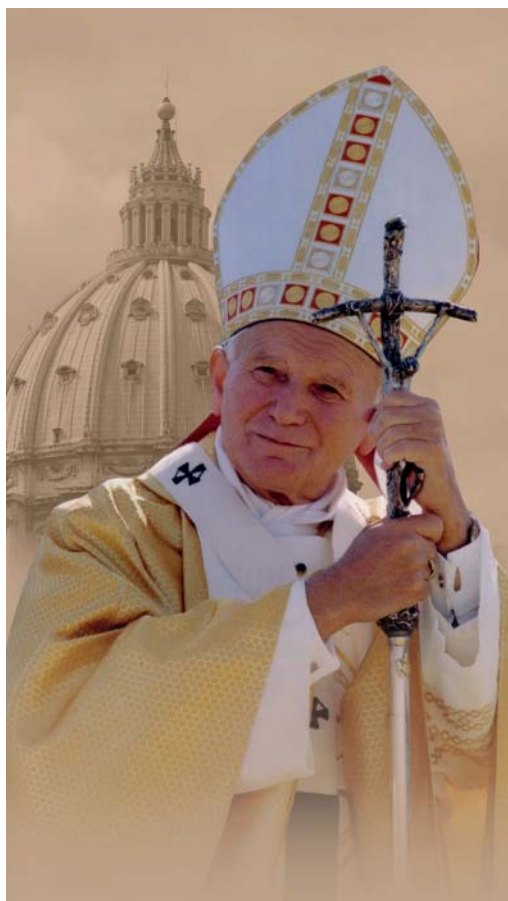
„Są kraje, w których nie wolno głosić prawd wiary świętej dzieciom, aż dojdą do określonego wieku. W naszej Ojczyźnie na szczęście takich praw nie ma, dlatego naszą drogę do Jezusa Chrystusa możemy zaczynać bardzo wcześnie. Każde z Was zostało przecież ochrzczone w Imię Trójcy Świętej”³⁰.

Wychowanie dziecka dokonuje się w całym procesie przekazywania życia, opieki nad nim, nieustannej troski, zabiegania o zdrowie i wykształcenie. Ten proces nigdy się nie kończy, nawet dorosłe dzieci słuchają porad i wskazówek rodziców, ponieważ rodzice zawsze działają w atmosferze miłości i pragną tylko dobra dla swoich dzieci. Rodzice kierując się miłością do dziecka, ofiarują im także naukę Kościoła, włączają je w sakramenty święte – znaki obecności i działania Chrystusa.

3. JAN PAWEŁ II – NAUCZANIE O DZIECIĘCTWIE BOŻYM.

Drugim z wielkich polskich teologów jest św. Jan Paweł II, który w filozofii i teologii antropologicznej dostarczył wiele nowych myśli i wykładni naukowych, dotyczących życia rodzinnego. Szczególną troską św. Jana Pawła II była rodzina, a w niej wartość, znaczenie i sens życia ludzkiego.

³⁰ *Głos biskupów polskich w obronie zagrożonego bytu narodu* (4 IX 1970), w: *Listy pasterskie Episkopatu Polski 1945-1974*, Éditions du Dialogue, Paris 1975, s. 627.

Środowisko rodzinne – wspólnota rodziny bierze swój początek w dziele stworzenia i jest wyposażona w dwie podstawowe duchowe i materialne wartości: w miłość ludzką i dar życia. Te dwie wartości nadają sens i znaczenie życiu ludzkiemu. Pozwalają bowiem trwać ludziom na tym świecie i realizować dzieło doskonalenia duchowego, uzdalniające do osiągnięcia *Królestwa niebieskiego*, poprzez czynione dobro.

3.1. DZIECI I KRÓLESTWO NIEBIESKIE

W mądrości Boga *Królestwo niebieskie* jest programem i celem życia, jest ono zapoczątkowane tu na ziemi, a szczególnie jest realizowane, za łaską Boga, w rodzinach, które – zgodnie z nauką Kościoła – stanowią *Domowe kościoły*, czyli społeczności życia w stałej łączności duchowej z Chrystusem. Trudno sobie wyobrazić dotarcie do *Królestwa niebieskiego* poza własną rodziną i rodzinami sukcesywnie powstającymi, w nieustannej wymianie pokoleń. W rodzinie otrzymujemy życie – najważniejszy i podstawowy dar, w rodzinie następuje kształtowanie życia duchowego człowieka, w oparciu o miłość Boską i rodzicielską.

Każde życie jest niepowtarzalnym, jedynym w swoim rodzaju darem. Wartość tego życia trwa nieustannie, nie zmienia się pomimo procesów dojrzewania i naturalnego starzenia się. Życie ludzkie, poprzez wartości materialne i duchowe, nieustannie rozwija się, doskonali i czyni dobro wszelkiego rodzaju. Życie ludzkie daje szansę do dokonywania czynów świadomych i dobrowolnych

o charakterze transcendentnym, wykraczającym poza świat materii, a wkraczającym w świat duchowy.

Jan Paweł II tak nauczał o wartości każdego życia:

„Pan Jezus darzy dzieci czułą i hojną miłością. Darzy je błogosławieństwem i — bardziej niż komukolwiek innemu — zapewnia im miejsce w królestwie niebieskim (por. Mt 19, 13-15; Mk 10, 14). Szczególnie wysoko stawia czynną rolę, jaką dzieci pełnią w Królestwie Bożym: są one wymownym symbolem i wspaniałym obrazem spełnienia tych warunków moralnych i duchowych, jakie są warunkiem wejścia do Królestwa Bożego i życia w całkowitym zawierzeniu się Bogu”³¹.

Sam Chrystus błogosławił dzieci i pragnął spotykać je na swojej drodze w czasie ziemskiego pielgrzymowania, przez miłość do dzieci, okazał miłość do każdego człowieka, a niewinność moralną dziecka postawił jako wzór do naśladowania. Dlatego też wiek dziecięcy nabrał szczególnego znaczenia i wartości w drodze do Królestwa niebieskiego.

3.2. ZNACZENIE WIEKU DZIECIĘCEGO

Święty Jan Paweł II w wieku dziecięcym i w godności dziecka widział wartość służącą budowaniu *Królestwa niebieskiego* na ziemi. Pojęcie *dzieciństwa Bożego* w naturalny sposób nawiązuje do moralnej doskonałości dziecka i pozostaje wzorem do naśladowania. Wszyscy kiedyś byliśmy dziećmi i wszyscy dzięki Kościołowi mogliśmy cieszyć się specjalną łaską i opieką Bożą. Pamięć o tych dziecięcych latach

³¹ Jan Paweł II, adh., *Christifideles laici*, 47 (30.12.1988).

pomaga trwać w łączności z Bogiem i wypełniać w sposób świadomy godność przybranych synów Bożych (por. Ef 1, 4).

Jan Paweł II nauczał:

„Należy również pamiętać o tym, że okres dzieciństwa dostarcza cennych możliwości działania, które przyczynia się zarówno do budowania Kościoła, jak i do humanizacji społeczeństwa”³².

Humanizacja społeczeństwa powinna odbywać się stale, właśnie poprzez środowiska rodzin, które w naturalny sposób uświadamiają nam przygodność życia i konieczność opieki nad każdym człowiekiem, na każdym etapie życia. Świadomość dziecięctwa Bożego uszlachetnia naszą doczesność i przenosi nas duchowo do pełni Królestwa Bożego w domu Ojca.

3.3. W DZIECIĘCTWIE BOŻYM SĄ ZAGROŻENIA.

Objawienie Boże zawarte w Piśmie świętym dostarcza nam nie tylko nauczania, ale opisuje także i przekazuje zdarzenia, historie, opisuje osoby, przemawia przez teksty narracyjne, przez poezję (psalmy), prorocтва, opis snów i przeżyć emocjonalnych, mówi o uczuciach, daje przykłady wiary, bohaterstwa, posługuje się także przypowieściami. Tak bogaty tekst uważamy za mowę Boga do nas, w celu podtrzymania zasad wiary. Najbardziej przemawiającym do naszej świadomości jest Jezus Chrystus, który żył i nauczał w środowisku ludzkim przez 33 lata. Postępując za przekazem Pisma świętego obserwujemy całe życie Chrystusa, łącznie z jego dzieciństwem, latami dorastania i z działalnością publiczną.

Jan Paweł II zwraca właśnie uwagę na okres dziecięctwa Jezusa, które było wypełnione cierpieniem, niebezpieczeństwem i wielkimi prorocत्वami:

„Jest rzeczą ogromnie znamienne, iż zwiędła historia dziecięctwa Pana Jezusa mówi prawie równocześnie o Jego narodzeniu i o zagrożeniu, któremu musi zaraz stawić czoło. Święty Łukasz przytacza epizod o ofiarowaniu w świątyni Dziecięcia Jezus

³² „Sobór podkreśla dobroczynną i twórczą obecność dzieci w rodzinie, «Kościele domowym»: «Dzieci zaś, jako żywi członkowie rodziny, przyczyniają się na swój sposób do uświęcenia rodziców». Sobór Watykański II, kons, *Gaudium et spes*, 48; Jan Paweł II, adh., *Christifideles laici*, 47.

w czterdziestym dniu po narodzeniu. Starzec Symeon wypowiada wówczas prorocze słowa. Słowa te mówią równocześnie o «światłości» i o «znaku, któremu sprzeciwić się będą»³³.

Dzieciństwo Boże, w którym my mamy udział, nawiązuje do życia i działania Świętej Rodziny. Ta Święta Rodzina staje się przykładem i wzorem dla wszystkich rodzin ludzkich. Jej wzór podkreśla naszą relację z Bogiem. Ta relacja jest oparta na miłości ojcowskiej, a my wszyscy stanowimy wielką rodzinę Bożą.

3.4. RODZINA PODSTAWĄ CYWILIZACJI MIŁOŚCI

Pojęcie *cywilizacji miłości* i dążenie do ułożenia relacji międzyludzkich, na zasadach sprawiedliwości i miłości, jest zadaniem nieustannie wprowadzanym w życie, ponieważ w innej – złej cywilizacji – zwanej *cywilizacją śmierci*, grozi nam wszystkim zapaść moralna, a następnie likwidacja fizyczna. Historia ludzkości, a szczególnie doświadczenia wojen i agresji politycznych, dają dostateczne dowody, że bez miłości międzyludzkiej, współczesny świat nie przetrwa długo.

Jan Paweł II, przywołuje i zachęca do rozpowszechniania *cywilizacji miłości* w oparciu o środowiska rodzinne. Powrót do wartości rodziny, która jest realizacją najważniejszych i niezbędnych wartości: miłości, prawdy i wolności, jest jedynym ratunkiem wobec współczesnych postaw agresywnych i egoistycznych.

³³ Jan Paweł II, *Gratissimam sane*, 21 (List do Rodzin).

Jan Paweł II stwierdzał:

„Drogie rodziny, problem «odpowiedzialnego rodzicielstwa» wpisany jest w całą tematykę «cywilizacji miłości», o czym z kolei pragnę Wam mówić. Z wszystkiego bowiem, co powiedziano dotychczas, wynika w sposób jasny i jednoznaczny, że rodzina właśnie leży u podstaw tego, co Paweł VI nazwał «cywilizacją miłości»³⁴.

Cywilizacja miłości sprzeciwia się wszelkim zachowaniom i poglądom rozpowszechniającym tzw. *cywilizację śmierci*. *Cywilizacja miłości* jest jedyną alternatywą wobec zła indywidualnego i społecznego, które przyjmuje charakter powszechny, dzieli narody i społeczeństwa, prowadzi do nienawiści, i konfliktów zbrojnych. Jest też alternatywą wobec narastającego międzynarodowego terroryzmu. *Cywilizacja śmierci* zmusza społeczeństwa do ciągłego strachu, do zabezpieczania się siłowego, opartego na wielkich wydatkach zbrojeniowych i rozbudowie ochrony cywilnej.

3.5. RODZINA KOMUNIĄ OSÓB. SYNOSTWO I DZIECIĘCTWO JEST SPRAWĄ NATURALNĄ

Spodobało się Bogu Stworzycielowi, aby ludzie byli powiązani naturalnym więzami krwi. Najpierw mamy do czynienia z miłością oblubieńczą małżonków, a następnie miłością rodzicielską, która pojawia się z przyjściem na świat nowego człowieka. Przekazywanie życia dokonuje się w sposób naturalny, oparty na wzajemnej miłości i wzajemnym oddaniu się małżonków. Najpierw jest komunია dwojga małżonków, a następnie tworzy się komunია – wspólnota rodziny. Takie są prawa natury przekazywane z pokolenia na pokolenie, przedłużające życie gatunkowi ludzkiemu.

Święty Jan Paweł II naucza:

„W małżeństwie i w rodzinie wytwarza się cały zespół międzyosobowych odniesień: oblubieńczość, ojcostwo-macierzyństwo, synostwo, braterstwo, poprzez które każda osoba wchodzi do «rodziny ludzkiej» i do «rodziny Bożej», którą jest Kościół»³⁵.

³⁴ Jan Paweł II, *Gratissimam sane*, 13 (List do Rodzin).

³⁵ Jan Paweł II, adh., *Familiaris consortio*, 15 (22.11.1981).

Międzyosobowe odniesienia to wzajemna miłość, oparta na akceptacji, pomocy, wychowaniu i niekończącej się wzajemnej trosce. Życie ludzkie niesie z sobą nieustający ciąg zdarzeń, problemów, zadań i obowiązków, które trzeba wspólnie, dla wspólnego dobra, rozwiązywać. Satysfakcja ze wspólnego życia jest największą nagrodą i stanowi znak miłości, która mimo zmienności, nieustannie się przemienia i doskonali.

3.6. MAŁŻEŃSTWO I RODZINA CHRZEŚCIJAŃSKA BUDUJĄ KOŚCIÓŁ

Przed rodziną stoi wielkie zadanie przekazania wiary, która rodzi się i rozwija poprzez głoszenie i słuchanie. Taki nakaz dał Chrystus, mówiąc: „I powiedział im: Idźcie na cały świat, głoscie ewangelię całemu stworzeniu” (Mk 16, 15). Całe stworzenie, to właśnie rodzina, która staje się podstawową komórką Kościoła, staje się *Kościółem domowym*.

Jan Paweł II tak przypominał o obowiązku ewangelizacji:

„Małżeństwo i rodzina chrześcijańska budują Kościół. W rodzinie bowiem osoba ludzka nie tylko rodzi się, ale stopniowo, poprzez wychowanie, wprowadzana jest we wspólnotę ludzką, ale także poprzez odrodzenie chrzcielne i wychowanie w wierze wprowadzana jest w rodzinę Bożą, jaką jest Kościół”³⁶.

³⁶ Jan Paweł II, adh., *Familiaris consortio*, 15 (22.11.1981).

Życie w *Domowym kościele* jest jednocześnie wielką łaską i wielkim darem. Poprzez wiarę, sakramenty i modlitwę dokonuje się duchowa przemiana, i wspólne budowanie *Królestwa niebieskiego*, które już tutaj na ziemi rozpoczyna się i nieustannie wzrasta. Wspólnie wyznawana wiara w rodzinie pozwala dokonywać wielkich dzieł dobra, w imię Chrystusa Zbawiciela. Poprzez rodzinne dobro, poprzez dziecięctwo ludzkie i Boże, następuje wzajemne uświęcanie się i duchowe doskonalenie³⁷.

3.7. WARUNKIEM SYNOSTWA JEST POLITYCZNA I SPOŁECZNA WOLNOŚĆ. WOLNOŚĆ WZYWANIA IMIENIA PAŃSKIEGO

Do natury człowieka, jak bytu fizyczno-duchowego, przynależy niezbywalna wartość – wolność. Człowiek jest wolny, bo jest człowiekiem rozumnym, niesie z sobą godność człowieczeństwa, realizuje się w wolnych i świadomych wyborach, ponosi odpowiedzialność za swoje myśli, pragnienia, uczucia, wybory, postawy i czyny wobec innych. Wolność, miłość, nadzieja, sprawiedliwość, solidarność i prawda są wartościami przysługującymi tylko człowiekowi i tylko on może doznawać satysfakcji życia, w realizacji tychże wartości.

³⁷ „Chrześcijańskie rodziny znajdują w nim jeden z najbardziej wyrazistych znaków swej tożsamości i «posługi» jako «kościół domowy», gdy rodzice przystępują wraz z dziećmi do jednego stołu słowa i Chleba życia. Jan Paweł II, List apostolski *Dies Domini*, 36.

O wolności religijnej mówi Jan Paweł II:

„Wynika stąd, że prawo jednostek i wspólnot do wyznawania i praktykowania własnej religii jest istotnym warunkiem między ludźmi pokojowego współżycia.(...) Cywilne i społeczne prawo do wolności religijnej, dotykając najgłębszej sfery duszy, staje się niejako punktem odniesienia i probierzem innych podstawowych praw”³⁸.

Wychowanie religijne dzieci przynależy do praw rodziców i opiera się na wartości – wolności, oraz na wartości samej wiary, którą wyznają rodzice. Takiego prawa, nikt i nic, nie może rodzicom odebrać, przeciwnie, w procesie wychowania wszystkie inne instytucje: Państwo, Kościół, stowarzyszenia, samorządy mają tylko udział wspomagający. Rodzice chronią swoje dzieci przed złem i służą im samym dobrem. Mają do tego prawo, ponieważ kierują się miłością rodzicielską. Tej miłości nikt nie może zastąpić, ani jej odebrać, jest ona naturalna, stała, największa z możliwych, zdolna do wieloletnich poświęceń i oddania, aż do śmierci.

3.8. CZŁOWIEK – DZIECKO JEST ZRODZONY PRZEZ BOGA

Człowiek, jako istota rozumna, rozpoznająca swoją naturę w duchu i materii (w ciele), nieustannie poszukuje racji swojego istnienia. Ateizm odrzuca i walczy z pojęciem Boga, indyferentyzm nie chce zajmować się tematami ludzkiego pochodzenia, materializm ideologiczny uznaje pochodzenie człowieka od materii, która się rozwija i doskonali poprzez procesy fizyczne i chemiczne. Idealizm przyjmuje dzieło stworzenia dokonane przez siły wyższe. Na tle idealizmu rozwinęły się religie politeistyczne i monoteistyczne. Chrześcijaństwo rozwinęło się w oparciu o Objawienie Boże zapisane w Starym i Nowym Testamencie.

Właśnie w chrześcijaństwie otrzymujemy i doświadczamy bezpośredniego działania Syna Bożego, który dokonał zbawienia poprzez akty zbawcze: mękę, śmierć i zmartwychwstanie. Przed tymi aktami zbawczymi nastąpiło trzyletnie nauczanie Chrystusa, który założył Kościół

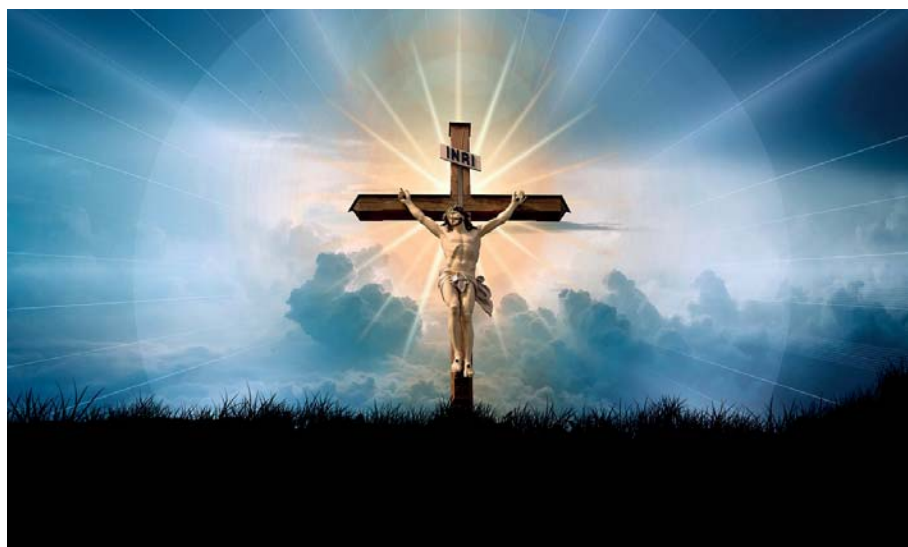
³⁸ Jan Paweł II, *Orędzie na XXI Światowy Dzień Pokoju* (8 grudnia 1987), AAS 80 (1988), 278 i 280.

– społeczność ludzi tworzących Królestwo Boże. Wszyscy wyznający wiarę w Jezusa Chrystusa mają świadomość swojego pochodzenia od Boga i nazywają się *dziećmi Bożymi*. Pochodzenie i cel życia człowieka wyjaśnia Jan Paweł II:

„Życia, które Syn Boży przyniósł ludziom, nie można sprowadzić wyłącznie do istnienia w czasie. Życie, które odwiecznie istnieje «w Nim» i jest «światłością ludzi» (J 1, 4), polega na tym, że człowiek zostaje zrodzony przez Boga, aby mieć udział w pełni jego miłości”³⁹.

Jest podany zatem główny cel życia człowieka, jest to miłość łącząca ludzi z Bogiem i wzajemna miłość, która rozwija się szczególnie w środowiskach rodzinnych. Rodzina jest odwzorowaniem duchowym tajemnicy Trójcy Świętej, w której relacje Osób Boskich oparte są na miłości. Taki doskonały obraz Boży realizuje się w miłości małżeńskiej i rodzicielskiej.

Dzieciństwo Boże ma potwierdzenie w Piśmie świętym, każdy może rozpoznać w sobie dziecko Boże poprzez autentyczne przyjęcie wiary: „Wszystkim tym jednak, którzy Je przyjęli, dało moc, aby się stali dziećmi Bożymi, tym, którzy wierzą w imię Jego – którzy ani z krwi, ani z żądy ciała, ani z woli męża, ale z Boga się narodzili” (J 1,12-13).

³⁹ Jan Paweł II, enc., *Evangelium vitae*, 37 (25.03.1995).

3.9. ŹRÓDŁEM ŻYCIA JEST MIŁOŚĆ BOGA

Takie nadzwyczajne pochodzenie człowieka, a także jego życie na ziemi w łączności z Bogiem przez wiarę, budzi podziw, zachwyt, wdzięczność i pragnienie nieustannego zbliżania się duchowego do Boga, który jest Duchem Doskonałym, a zarazem wielkim przyjacielem człowieka. Jan Paweł II naucza:

„Życie wieczne jest zatem życiem samego Boga i zarazem życiem synów Bożych. Wobec tej nieoczekiwanej i nieogarnionej prawdy, która przychodzi do nas od Boga w Chrystusie, reakcją wierzącego musi być niesłabnące zdumienie i bezgraniczna wdzięczność”⁴⁰.

Moc i trwałość ludzkiej wiary opiera się na zaufaniu Chrystusowi, który oddał życie, dokonał zbawienia, i uwolnił ludzi od skutków grzechu, to jest ze śmierci wiecznej. Dzięki Chrystusowi nie umieramy na wieki, mamy sposobność osiągać życie Boże – życie wieczne. Mamy nadzieję trwać z Bogiem na wieki, poprzez łączność z Bożą, wieczną Naturą.

„Człowiek wierzący powtarza wówczas za apostołem Janem: «Popatrzcie, jaką miłością obdarzył nas Ojciec: zostaliśmy nazwani dziećmi Bożymi, i rzeczywiście nimi jesteśmy. (...) Umiłowani, obecnie jesteśmy dziećmi Bożymi, ale jeszcze się nie ujawniło, czym będziemy. Wiemy, że gdy się objawi, będziemy do Niego podobni, bo ujrzymy Go takim, jakim jest»”⁴¹ (1 J 3, 1-2).

Ujrzyć Boga oznacza największe szczęście, oznacza wypełnienie sensu życia, które ze śmiertelnego ciała, staje się trwaniem wiecznym. Ponieważ duchowość ludzka nie zanika, bo jest niematerialna, doznaje swego dopełnienia poprzez powrót do swojego Stworzyciela. Podobieństwo do Boga jest darem miłości Boga do człowieka, Bóg chce i pragnie, aby człowiek żył, a żyjąc doskonalił się.

⁴⁰ Jan Paweł II, enc., *Evangelium vitae*, 38 (25.03.1995).

⁴¹ Tamże, 38.

3.10. SYNOSTWO BOŻE

Synostwo Boże jest przywilejem, ale także jest zobowiązujące, wymaga wzajemności, wprowadza nas, do grona dzieci Bożych, poprzez wypełnianie dobra. Bóg jest samym Dobrem, a my wypełniając przykazanie miłości zbliżamy się do Niego. Pierwszym stopniem miłości jest sprawiedliwość, czyli oddawanie każdemu, co mu się należy. Bogu należy się cześć, miłość i posłuszeństwo Przykazaniom. Wypełnianie dobra i unikanie zła jest znakiem miłości Bożej na ziemi, i świadectwem prawdziwego dziecięctwa Bożego.

Przemiana człowieka i trwanie w godności dziecka Bożego, nie dokonuje się tylko siłami ludzkimi, działają w nas wielkie siły Ducha Świętego – Trzeciej Osoby Boskiej.

Jan Paweł II tak to wyjaśniał:

„«Synami Bożymi» bowiem — jak uczy Apostoł — są «wszyscy ci, których prowadzi Duch Boży» (por. Rz 8, 14). Synostwo Bożego przybrania rodzi się w ludziach na gruncie tajemnicy wcielenia, a więc dzięki Chrystusowi, który jest Synem Przedwiecznym. To narodzenie jednak, czy ponowne narodzenie, następuje wówczas, gdy Bóg Ojciec «wysyła do serc naszych Ducha Syna swego» (por. Ga 4, 6; Rz 5, 5; 2 Kor 1, 22)⁴².

3.11. JAK SIĘ STAJE DZIECKIEM BOŻYM?

Dziećmi Bożymi stajemy się poprzez samo *narodzenie się z Boga*, jest to dzieło stworzenia, jest to dzieło miłości Boga Stworzyciela. W dziele zbawienia sam Syn Boży przyjął naturę ludzką, aby zbliżyć się do nas materialnie i duchowo, dokonał nobilitacji natury ludzkiej, rodząc się na ziemi tak jak każdy człowiek.

Przez wiarę i sakramenty – znaki obecności Boga na ziemi – następuje duchowe i fizyczne usynowienie człowieka przez Boga. Pierwszym ze znaków wprowadzających do Królestwa bożego jest sakrament chrztu. Jest on konieczny i niezbędny, jak czytamy w Piśmie świętym: „powiadam ci, jeśli się ktoś nie narodzi powtórnie, nie może ujrzeć królestwa Bożego” (J 3, 3).

⁴² Jan Paweł II, enc., *Dominum et Vivificantem*, 52 (18.05.1986).

Jan Paweł II łączy pojęcie synostwa Bożego z wielkimi dziełami zbawczymi Chrystusa, który jest Zbawcą, jest Królem wszechświata, do swego Królestwa zaprasza nas wszystkich:

„Sam Bóg, świadczy o naszej godności w Chrystusie. Stając się bowiem «dziećmi Bożymi» (J 1, 12), synami Bożego przybrania (por. Rz 8, 26), na Jego podobieństwo stajemy się równocześnie wszyscy «królestwem i kapłanami», otrzymujemy «królewskie kapłaństwo»” (Ap 5, 10; 1 P 2, 9)⁴³.

Pojęcie kapłaństwa jest wyjęte i pochodzi ze Starego Testamentu, kapłani z pokolenia Lewiego⁴⁴, byli predysponowani, aby w imieniu ludzi składali Bogu ofiary całopalne. Chrystus poprzez własną ofiarę na krzyżu, stał się Największym i jedynym kapłanem Nowego Przymierza – połączył własnym cierpieniem i śmiercią „sprawy ludzkie ze sprawami Bożymi”⁴⁵.

3.12. SYNOSTWO BOŻE POŁĄCZONE Z MACIERZYŃSTWEM MARYI W POLSCE

Z tajemnicy wcielenia wynika powiązanie nas, ludzi z Bożą Rodziną. Chrystus otrzymał od ziemskiej Matki ciało, stał się człowiekiem i Synem Bożym, jednocześnie za sprawą Ducha Świętego i zgody wyrażonej przez Maryję. Jej zgoda włączyła całą ludzkość do tajemnicy zbawienia, a macierzyństwo Maryi objęło duchowo wszystkich ludzi – dzieci Boga. Tajemnice są to wielkie, ale zbudowane na miłości Boga do człowieka, nikt nie pozostaje sam na świecie, ma Matkę w Królestwie niebieskim.

⁴³ Jan Paweł II, enc., *Redemptor hominis*, 20 (4.03.1979).

⁴⁴ Zob. Lb 3, 1.

⁴⁵ „O, zaiste błogosławiona noc, w której się łączy niebo z ziemią, sprawy boskie ze sprawami ludzkimi”. *Orędzie Paschalne*, w: *Święte Triduum Paschalne, Na podstawie Mszału Rzymskiego dla diecezji polskich*, wyd. Pallottinum, Poznań 1999, s. 31-43.

Jan Paweł II wyjaśniał tajemnice dziecięstwa Bożego słowami:

„W ten sposób obchodzony w Polsce rodzimy jubileusz Jasnej Góry przechodzi niejako w ów powszechny jubileusz całego Kościoła. Punktem zaś odniesienia owego Jubileuszu Odkupienia jest właśnie owa „pełnia czasu”, kiedy *«Bóg zesłał Syna swego zrodzonego z Niewiasty, aby wykupił tych, którzy byli pod Prawem...»*: z grzechu, aby odkupił cały rodzaj ludzki — *«abyśmy mogli otrzymać przybrane synostwo»*”⁴⁶ (por Rz 8, 14-17).

W tajemnicę zbawienia zostaliśmy włączeni i przez nią usynowieni. W testamencie Chrystusa z krzyża, wskazując na swoją Matkę, powiedział do ucznia: „Oto Matka twoja, I od tej chwili uczeń wziął ją do siebie” (J 19, 27). Ten testament nie odnosi się tylko do Apostoła Jana osobiście, obejmuje on także każdego człowieka dobrej woli, daje świadomość przynależności do wielkiej Rodziny Bożej.

3.13. SYNOSTWO BOŻE POPRZEZ DIALOG Z BOGIEM I MARYJĄ

Nieustającym łącznikiem człowieka z Bogiem jest modlitwa – rozmowa o sprawach ludzkich, codziennych i sprawach ostatecznych. Modlitwa jest znakiem żywej wiary, jest pragnieniem duszy ludzkiej i wypełnieniem przykazania czci Boga. Pierwsze przykazanie brzmi: „Nie będziesz brał imienia Pana, Boga swego nadaremnie”⁴⁷. Trzecie przykazanie nawiązuje do pierwszego: „Pamiętaj, abys dzień święty święcił”⁴⁸. Oba te przykazania zachęcają do dialogu z Bogiem i umacniają nasze dziecięstwo z Nim. Przez modlitwę stajemy się i trwamy w dziecięctwie Bożym.

Jan Paweł II nauczał:

„A ta modlitwa, zespalać obok siebie rodziców i dzieci, dziadków i wnuki, stwarza zarazem najgłębszą więź pokoleń. Czyż w tej więzi nie przetrwało wielkie dziedzictwo Boże i ludzkie

⁴⁶ Jan Paweł II, Homilia w czasie nieszporów maryjnych – II pielgrzymka do Ojczyzny – 21 czerwiec 1983 Góra Świętej Anny, w: *Dzieła zebrane*, t. 9, Homilie i przemówienia z pielgrzymek – Europa cz. I, wyd. M, Kraków 2008, s. 260-264.

⁴⁷ Zob. Wj 20, 2-17; 34, 28; Pwt 5, 6-21; Mt 10, 19; Mk 10, 19; Rz 13, 9.

⁴⁸ Zob. tamże. Wj 20, 2-17; 34, 28; Pwt 5, 6-21; Mt 10, 19; Mk 10, 19; Rz 13, 9.

aż od czasów piastowskich: od czasów świętej Jadwigi i Władysława Opolskiego, fundatora Jasnej Góry?⁴⁹.

Św. Jan Paweł II podkreśla znaczenie modlitwy w środowisku rodzinnym i narodowym. Modlitwa nie jest tylko prywatnym dialogiem z Bogiem, ta rozmowa, i trwanie w stanie rozmodlenia łączy całe rodziny, łączy pokolenia, łączy historię narodów, tworzy żywy, autentyczny i trwały Kościół Chrystusowy. Różne formy modlitwy: prywatna, liturgiczna, wspólnotowa, udział we Mszy świętej, udział w procesjach i pielgrzymkach, stwarzają kulturę życia chrześcijańskiego. Wyrazem tej kultury jest architektura sakralna, malarstwo i rzeźba oraz muzyka.

3.14. CHRZEST JEST ZAPOCZĄTKOWANIEM SYNOSTWA DUCHOWEGO

Synostwo naturalne dokonało się poprzez dzieło stworzenia. Nieustannie trwa z pokolenia na pokolenie, a każdy człowiek powinien odkryć w swoim sumieniu najwyższe źródło życia. Jesteśmy dziećmi Boga, przychodzimy na ten świat z miłości Bożej, aby ponownie powrócić do swego Ojca w wieczności.

Ponowne usynowienie dokonało się na drzewie krzyża, w słowach Chrystusa: „oto Matka twoja” (J 19,27). Ontologicznie, w dziele wcielenia, Chrystus dokonał

⁴⁹ Jan Paweł II, Homilia w czasie nieszpórów maryjnych – II pielgrzymka do Ojczyzny – 21 czerwiec 1983 Góra Świętej Anny, w: *Dzieła zebrane*, t. 9, Homilie i przemówienia z pielgrzymek – Europa cz. I, wyd. M, Kraków 2008, s. 260-264.

nobilitacji natury ludzkiej, przyjmując nasze ciało, stając się przez to naszym bratem.

Jan Paweł II nauczał:

„Bóg bowiem, nawet własnego Syna nie oszczędził, ale wydał Go za nas, abyśmy mieli życie wieczne (por. Rz 8,32). Włączeni przez chrzest w Chrystusa, jesteśmy umiłowanymi i wybranymi dziećmi Boga. Pewność ta winna być dla nas zachętą do wiernego trwania przy Chrystusie. Tę wierność święty Paweł rozumie jako zjednoczenie z Chrystusem w miłości”⁵⁰.

Dzieciństwo duchowe dokonuje się powtórnie poprzez sakrament chrztu świętego. Przez Kościół Chrystusowy mamy udział w nowym odrodzeniu, ten sakrament zbliża nas do Boga, i potwierdza naszą łączność z Trójcą Przenajświętszą. W każdym znaku sakramentalnym doznajemy łaski Bożej, to znaczy, że Bóg Syn Boży jest z nami. Sakrament chrztu rozpoczyna naszą długą wędrówkę z Bogiem, i do Boga. Jest jakby bramą, przez którą przechodzimy ze śmierci wiecznej do nowego życia.

3.15. DZIECIĘCTWO BOŻE SZCZEGÓLNE DLA POLAKÓW Z RACJI JUBILEUSZU 2000 CHRZEŚCIJAŃSTWA

Obchodząc jubileusze przypominamy sobie wielkość i trwałość opieki Bożej nad nami, widzimy z perspektywy czasu, jak Bóg miłuje swoje dzieci. Każdy ma własne imię nadane i przyjęte na chrzcie świętym, stało się to za sprawą naszych rodziców, bowiem w rodzinie dokonuje się przekazywanie łaski wiary. Rodziny tworzą naród, a narody ludzkość świata, która z pokolenia na pokolenie doznaje łaski zbawienia. Wszyscy zatem jesteśmy wielką rodziną ludzką i Bożą zarazem.

Jan Paweł II chciał uczestniczyć w wielkim Jubileuszu Roku 2000, poświęconym Bogu Ojcu, aby wszystkim uzmysłowić dzieciństwo Boże, tj. wspólne pochodzenie od Boga.

Z tej racji nauczał:

⁵⁰ Jan Paweł II, *Dzieła zebrane*, t. 9, *Homilie i przemówienia z pielgrzymek – Europa, część 1 – Polska*, wyd. M, Kraków 2008, s. 803.

„W wigilię Wielkiego Jubileuszu Roku 2000, w roku poświęconym Bogu Ojcu. Łaska wiary i światło Ducha Świętego żyjącego w Kościele, pozwalają nam dostrzec pełny, zbawczy wymiar wydarzeń i wielkich rocznic, z którymi wiąże się ta pielgrzymka. Jako dzieciom jednego «Ojca (...), który jest w niebie» (Mt 5, 45) dane nam jest jeszcze raz we wspólnym świętowaniu doświadczyć Jego miłości»⁵¹.

Podobnie jak w rodzinie miłujący się nawzajem, świadczą o jedności, pokoju i wzajemnej akceptacji, tak w rodzinie Bożej dokonuje się zjednoczenie, w imię wspólnego braterstwa. Jan Paweł mówił:

„Ta miłość objawiona w Chrystusie stanowi najgłębszą treść życia chrześcijańskiego: «A to jest życie wieczne: aby znali Ciebie, jedynego prawdziwego Boga, oraz Tego, którego posłałeś, Jezusa Chrystusa»⁵² (J 17, 3).

3.16. TAJEMNICA ODKUPIENIA

W pojęciach ludzkich miejscem skupienia najważniejszych uczuć, szczególnie miłości, jest serce. Także wszystkie dobra czynione przez ludzi mają swoje miejsce w sercu. Ta przerośnięta także została zastosowana w akcie zbawczym Chrystusa, kiedy Jego Najświętsze Serce zostało przebite włócznią żołnierza. Oddajemy cześć i czynimy kult Serca Jezusowego w wyrazach wdzięczności za Jego dobroć i ofiarę na krzyżu.

Jan Paweł II wspominając naukę Soboru Watykańskiego mówił:

„Sobór Watykański II w swej wnikliwej analizie „świata współczesnego” stale docierał do tego najważniejszego w widzialnym stworzeniu punktu, którym jest człowiek, zstępując — tak jak Chrystus — w głąb ludzkich sumień, dotykając wewnętrznej tajemnicy człowieka, tej którą w języku biblijnym i pozabiblijnym również wyraża «serce»”⁵³.

⁵¹ Jan Paweł II, Orędzie do Konferencji Episkopatu Polski, 1, 1999-06-11 Warszawa w: *Dzieła zebrane*, t. 9, Homilie i przemówienia z pielgrzymek – Europa cz. I, wyd. M, Kraków 2008, s. 821-825.

⁵² Tamże, s. 821-825.

⁵³ Jan Paweł II, enc., *Redemptor hominis*, 13.

Boga rozpoznajemy, poprzez wiarę, w naszych sercach, w naszych sumieniach, a także w czynach dobrych czynionych dla bliźnich. Chrystus też nas *rozpoznaje*, przez swoją obecność, przez sakramenty, przez modlitwę. „Gdyż tam gdzie dwaj są zebrani w imię moje tam Ja jestem” (Mt 18, 20). Jest obecny we wszystkich tajemnicach ludzkich, zna każde serce człowieka i jemu ufa. Jan Paweł II stwierdzał:

„Chrystus-Odkupiciel świata jest Tym, który dotknął w sposób jedy-
ny i niepowtarzalny tajemnicy człowieka, który wszedł w Jego «ser-
ce». Słusznie przeto Sobór Watykański II uczy: «Tajemnica człowieka
wyjaśnia się naprawdę dopiero w tajemnicy Słowa Wcielonego»⁵⁴.

Aby zrozumieć w pełni człowieka, należy najpierw zgłębić tajemnice miłości Chrystusa, dopiero idąc za Nim potrafimy zrozumieć sens życia, cierpienia i umierania. On pierwszy przeszedł tę drogę, dając przykład wytrwania aż do końca.

3.17. CZŁOWIEK ODKUPIONY I JEGO SYTUACJA W ŚWIECIE WSPÓŁCZESNYM

Tajemnica pojednania człowieka z Bogiem w pełni objawiła się w Osobie Syna Bożego. „On, Syn Boży, przez wcielenie swoje zjednoczył się jakoś z każdym człowiekiem”⁵⁵. To zjednoczenie dokonuje się także przez wiarę i zaufanie, zdobyte męką i śmiercią, a także zmartwychwstaniem Chrystusa. Aby wszyscy ludzie doszli do poznania Boga i zrozumieli własne pochodzenie i wieczną przyszłość, Chrystus, założył Kościół – społeczność zjednoczoną naturą ludzką i boską Zbawiciela.

Jan Paweł II naucza:

„Kościół widzi więc swoje podstawowe zadanie w tym, aby to zjednoczenie nieustannie mogło się urzeczywistniać i odnawiać. Kościół temu jednemu pragnie służyć, ażeby każdy człowiek mógł odnaleźć Chrystusa, aby Chrystus mógł z każdym iść przez życie mocą tej prawdy o człowieku i o świecie, która zawiera się w Tajemnicy Wcielenia i Odkupienia”⁵⁶.

⁵⁴ Jan Paweł II, enc., *Redemptor hominis*, 7.

⁵⁵ Sobór Watykański II, *Gaudium et spes*, 22.

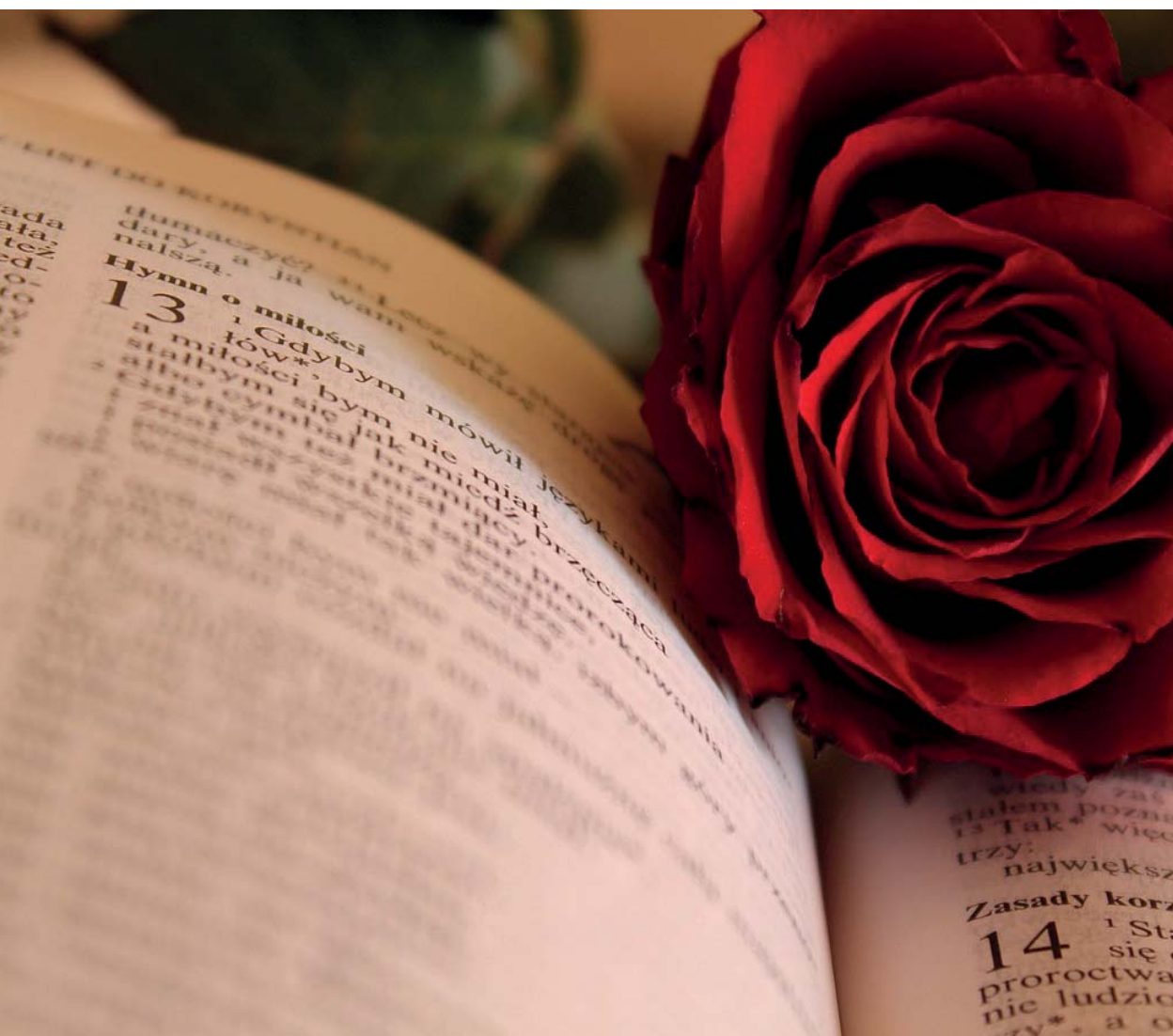
⁵⁶ Jan Paweł II, enc., *Redemptor hominis*, 13.

4. PODSUMOWANIE

Teologiczne nauczanie o *dzieciństwie Bożym*, zarówno u ks. Prymasa Wyszyńskiego jak i św. Jana Pawła II, jest podobne. Obaj Autorzy opierają się głównie na objawieniu zawartym w Piśmie Świętym i na Tradycji. Ks. Prymas głównie opierał na problemach socjologicznych małżeństwa i rodziny, a *dzieciństwo Boże* odnosi do duszy i ciała.

Jan Paweł II *dzieciństwo Boże* odnosił do antropologii człowieka, stworzonej przez Boga i odkupionej przez Chrystusa.

Obaj Autorzy dają przykład macierzyństwa w Osobie Matki Bożej, Matki wszystkich ludzi. Obaj Autorzy, *dzieciństwo Boże* i dziecko, odnoszą do przyszłości i rozwoju Narodu i Państwa.

5. BIBLIOGRAFIA

- Blisko Polski. Kalendarz antykomunistyczny*. [dostęp 18.07.2017 <http://www.bliskopolski.pl/historia-polski/prl/kalendarz-antykomunistyczny/>].
- Głos biskupów polskich w obronie zagrożonego bytu narodu* (4 IX 1970), w: *Listy pasterskie Episkopatu Polski 1945-1974*, Éditions du Dialogue, Paris 1975.
- Michał Heller: *Maszyna i śrubki. Jak hartował się człowiek sowiecki*, Paris 1988.
- Jan Paweł II, adh., *Christifideles laici*, (30.12.1988). w: *Dzieła zebrane*, t. 2, *Adhortacje*, wyd. M, Kraków 2006.
- Jan Paweł II, enc., *Dominum et Vivificantem*, (18.05.1986), wyd. KUL, Lublin 1999.
- Jan Paweł II, enc., *Evangelium vitae*, (25.03.1995). Centrum Duszpasterstwa Archidiecezji Warszawskiej, Warszawa 2000.
- Jan Paweł II, adh., *Familiaris consortio*, (22.11.1981), wyd. KUL, Lublin 1987.
- Jan Paweł II, *Dzieła zebrane*, t. 9, *Homilie i przemówienia z pielgrzymek – Europa, część 1 – Polska*, wyd. M, Kraków 2008.
- Jan Paweł II, enc., *Redemptor hominis*, w: *Dzieła zebrane*, t. 9, *Homilie i przemówienia z pielgrzymek – Europa cz. I*, wyd. M, Kraków 2008.
- Jan Paweł II, *Gratissimam sane*, (List do Rodzin), w: *Dzieła zebrane*, t. 3, *Listy*, wyd. M, Kraków 2007, s. 355- 399.
- Jan Paweł II, Homilia w czasie niesporów maryjnych – II pielgrzymka do Ojczyzny – 21 czerwiec 1983 Góra Świętej Anny., w: *Dzieła zebrane*, t. 9, *Homilie i przemówienia z pielgrzymek – Europa cz. I*, wyd. M, Kraków 2008.
- Jan Paweł II, List apostolski *Dies Domini*, wyd. Tum, Wrocław 1999.
- Jan Paweł II, Orędzie do Konferencji Episkopatu Polski, 1, 11.06.1999, Warszawa, w: *Dzieła zebrane*, t. 9, *Homilie i przemówienia z pielgrzymek – Europa cz. I*, wyd. M, Kraków 2008.
- Jan Paweł II, Orędzie na XXI Światowy Dzień Pokoju (8 grudnia 1987), AAS 80 (1988), 278 i 280.
- Katechizm Kościoła Katolickiego*, wyd. Pallottinum, Poznań 2012.
- Obrzędy sakramentu małżeństwa. Dostosowane do zwyczajów diecezji polskich*, wyd. 2, Katowice 1986.
- Orędzie Wielkanocne, w: Święte Triduum Paschalne, Na podstawie Mszału Rzymskiego dla diecezji polskich, wyd. Pallottinum, Poznań 1999.

- Sobór Watykański II, *Gaudium et spes*, wyd. Pallottinum, Poznań 2005.
- Sobór Watykański II, *Lumen gentium*, wyd. Tum, Wrocław 2004.
- Struzik Z., *Rodzina w obronie życia, wolności i wiary w nauczaniu Księdza Kardynała Stefana Wyszyńskiego Prymasa Polski*, wyd. IPJP II, Warszawa 2013.
- Thomas Malthus - liberalna ekonomia polityczna według angielskiej szkoły klasycznej, (1.10.2014) [dostęp: 09.10.2017, https://www.nbportal.pl/wiedza/artykuly/historia-mysli-ekonomicznej/historia_ekonomii_10].
- Wyszyński S., *Do rodziców podczas wizytacji kanonicznej parafii*, Jeruzal, (23.09.1973), w: tenże KiPA, t. 44.
- Wyszyński S., *Dzieła zebrane*, t. 2, 1953-1956, wyd. WSD, Warszawa 1995.
- Wyszyński S., *Dzieła zebrane*, t. 5, 1959, wyd. IPJP II-WSD, Warszawa 2016.
- Wyszyński S., *Dzieła zebrane*, t. 6, 1960, wyd. IPJP2 - WSD, Warszawa 2007.
- Wyszyński S., *Dzień modlitwy dziękczynnej za pobyt Ojca Świętego w Polsce*. Uroczystość Matki Bożej Częstochowskiej, Jasna Góra, 26.08.1979, w: tenże, KiPA, t. 62.
- Wyszyński S., *Klasyfikacja szkół średnich*, „Słowo Kujawskie”, R.8 (1925), nr 29.
- Wyszyński S., *Ku lepszemu Polsce*. Sympozjum z okazji 50-lecia Diecezji Gdańskiej, Gdańsk-Oliwa, 13 IV 1975, w: tenże, KiPA, t. 50.
- Wyszyński S., *List pasterski na XXXVI Tydzień Miłosierdzia „Rodzina apostołuje miłosierdziem”*. Warszawa VII 1980, w: *Listy pasterskie Prymasa Polski oraz Episkopatu (1975-1981)*, Éditions du Dialogue. Paris 1988.
- Wyszyński S., *List wielkopostny do duchowieństwa i wiernych archidiecezji warszawskiej i gnieźnieńskiej*, Gniezno-Warszawa 2.02.1979, w: *Listy pasterskie Prymasa Polski oraz Episkopatu 1975-1981*, Éditions du Dialogue. Paris 1988.
- Wyszyński S., *Plon niesiemy plon...*, Uroczystość Wniebowzięcia Matki Bożej, Jasna Góra, 15 VII 1975. w: tenże KiPA, t. 51.
- Wyszyński S., *Program osobistego oddania się Matce Kościoła w rekolekcjach wiekopostnych*. Do księży misjonarzy i rekolekcjonistów. Warszawa, Dom Prymasowski, 25.01.1979, w: tenże, KiPA, t. 62.
- Wyszyński S., *Wezwanie rodzin parafialnych do tworzenia wspólnoty miłości*, Gniezno-Warszawa, 11.02.1973, w: *Listy pasterskie Prymasa Polski 1946-1974*, Éditions du Dialogue, Paris 1975.

NOWENNA DO OPATRZNOŚCI BOŻEJ

MODLITWA NA KAŻDY DZIEŃ NOWENNY

PIEŚŃ:

Kto się w opiekę odda Panu swemu, a całym sercem szczerze ufa Jemu, śmieie rzec może: Mam obrońcę Boga, nie przyjdzie na mnie żadna straszna trwoga. Ciebie On z łowczych obieży wyzuje i w zaraźliwym powietrzu ratuje: w cieniu swych skrzydeł zachowa cię wiecznie, pod Jego pióry uleżysz bezpiecznie.

Opatrzności Boża, która wszystkim rządzisz i wszystkim kierujesz
– wierzę w Ciebie!

Opatrzności Boża, która czuwasz i opiekujesz się każdym stworzeniem
– ufam Tobie!

Opatrzności Boża, która jako Matka najtroskliwsza zaspakajasz na każdy dzień wszystkie potrzeby swych dzieci – kocham Cię, uwielbiam Cię,
powierzam się Tobie!

Opatrzności Boża czuwaj nad nami!

Tobie Opatrzności Boża powierzamy tę nowennę w intencji...

DZIEŃ 1

Cały świat, w którym żyjemy, poruszamy się i jesteśmy, jest w rękach Boga. To „w Nim żyjemy, poruszamy się i jesteśmy” (Dz 17,28). To nie On żyje w naszym świecie, lecz to my żyjemy w Jego świecie. On nigdy nie wypuszcza nas ze swoich rąk. Nie traci nas sprzed oczu. Nie gubi planów naszego życia. Inaczej nie byłby Bogiem, ani doskonałą Miłością, ani doskonałą Obecnością. Nie byłby Ojcem i Matką. – „Czyż może niewiasta zapomnieć o swym niemowlęciu, ta, która kocha syna swego łona? A nawet, gdyby ona zapomniała, Ja nie zapomnę o tobie! Oto wyręłem cię na obu dłoniach” (Iz 49, 15-16).

LITANIA DO BOŻEJ OPATRZNOŚCI

Kyrie elejson. Chryste elejson. Kyrie elejson.
Chryste, usłysz nas. Chryste, wysłuchaj nas.
Ojcze z nieba, Boże – zmiłuj się nad nami.
Synu, Odkupicielu świata, Boże – zmiłuj się nad nami.
Duchu Święty, Boże – zmiłuj się nad nami.
Opatrzności Boża, godny celu miłości aniołów i ludzi – zmiłuj się nad nami.
Opatrzności Boża, nadziejo naszego zbawienia,
Opatrzności Boża, pociecho Kościoła pielgrzymującego,
Opatrzności Boża, droga do Nieba,
Opatrzności Boża, wyprowadzająca z wszelkich niebezpieczeństw,
Opatrzności Boża, rozdzielająca łaski,
Opatrzności Boża, nieprzebrany skarbie wszelkiego dobra,
Opatrzności Boża, wspierająca sprawiedliwych,
Opatrzności Boża, nadziejo grzeszników,
Opatrzności Boża, ucieczko nieszczęśliwych,
Opatrzności Boża, pomocy we wszelkiej potrzebie,
Opatrzności Boża, ukojenie serc,
Opatrzności Boża, schronienie udręczonych,
Opatrzności Boża, skuteczny leku na wszelkie strapienia,
Opatrzności Boża, nasycenie zgłodniałych,
Opatrzności Boża, wsparcie ubogich,
Opatrzności Boża, podpora wdów i sierot,
Opatrzności Boża, boski przymiecie godny naszego uwielbienia,
Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata, przepuść nam, Jezu.
Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata, wysłuchaj nas, Jezu.
Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata, zmiłuj się nad nami.

P: Wychwalamy Panie, Twoją świętą Opatrzność.

W: I poddajemy się wszystkim Jej wyrokom.

Módlmy się:

Panie, Ojcze wszechmogący i dobry, który przez swą Opatrzność prowadzisz nas i ochraniasz w każdej chwili naszego życia, naucz nas być zawsze posłusznymi Twojej woli, abyśmy kiedyś mogli wielbić Cię i dzięki Ci składać bez końca zjednoczeni w chwale Twego Królestwa. Przez Chrystusa Pana naszego. Amen.

K : OPATRZNOŚCI BOŻA

W: CZUWAJ NAD NAMI

PIEŚŃ:

1. Szczęśliwy kogo Opatrzność Boska, ma w swej opiece niech się nie troska:
W żadnym przypadku ten nie szkodzi, kogo Opatrzność Boska piastuje.
2. Nie tak miedziany mur jest bezpieczny, ani dyament tak trwało wieczny;
Jak kto przy Bogu łaskawym stoi, żadnych się nieszczęść niechaj nie boi.
3. Niechaj się na mnie i świat oburzy, niechaj me serce w żalach zanurzy;
Gdy tylko spojrzysz niebieskie oko, wyjdę z tej toni pewnie wysoko.

DZIEŃ 2

Bóg, który nas stworzył własnymi rękami, nie zakończył swojego dzieła w pierwszej chwili stwarzania. Stwarza nas nieustannie. Nieustannie kształtuje nas na swój obraz i podobieństwo. Więcej – nie chce tego czynić bez naszej woli i bez naszej współpracy. Opatrzność wyraża się w tym, że czuwa nad naszą drogą, prowadzącą do pełni szczęścia, do spełnienia się każdego z nas.

Litania do Bożej Opatrzności

DZIEŃ 3

„Nasz Bóg jest w niebie; czyni wszystko, co zechce”

(Ps 115,3), to jednak pozostawia

nas istotami całkowicie wolnymi. Więcej, daje nam możliwość uczestnictwa w swojej Opatrzności. Chce, abyśmy czynili sobie ziemię poddaną. Chce, abyśmy się stali Jego pomocnikami (por. 1 Kor 3,9). Ilekroć podejmujemy to pragnienie Opatrzności Bożej, nasze życie staje się opatrnościowe, nawet wtedy, gdy prowadzi przez doświadczenia. Ilekroć natomiast żyjemy własnym życiem, rozmiwiamy się z Bogiem – tylekroć nasze życie zanika, staje się życiem „nieopatrznym”. Przypomina nam o tym święty Paweł: „Albowiem to Bóg jest w was sprawcą i chcenia, i działania zgodnie z Jego wolą” (Flp 2,13).

Litania do Bożej Opatrzności

DZIEŃ 4

Od naszej wiary i zaufania zależeć będzie nasze powierzenie się, lub nie, Opatrzności Bożej. Bóg w swej Opatrzności zawsze pozostanie wierny. Takie zaufanie staje się prawdziwą próbą, gdy naprzeciw naszej wiary w Opatrzność Bożą stanie pokusa zgorszenia z powodu szalejącego zła. W takich momentach bardzo potrzebujemy duchowego wsparcia i obecności innych, którzy wierzą, którzy mają nadal siłę powtarzać z wiarą: „Wszystko w rękach Boga”. „Wierzimy mocno, że Bóg jest Władcą świata i historii. Drogi Jego Opatrzności są dla nas często nieznane. Dopiero u kresu, gdy skończy się nasze poznanie częściowe, gdy zobaczymy Boga „twarzą w twarz” (1 Kor 13,12), w pełni poznamy drogi, którymi Bóg prowadził swoje stworzenie, nawet przez dramaty zła i grzechu, do odpoczynku ostatecznego Szabatu, ze względu na który stworzył ziemię i niebo” (KKK nr 314).

Litania do Bożej Opatrzności

DZIEŃ 5

Pełnienie woli Ojca łączył Jezus ze swoim powołaniem i posłannictwem (J 17,3). Pełnimy wolę Ojca na wzór Jezusa, gdy żyjemy naszym powołaniem, które jest wolą Boga dla nas. Modląc się pamiętajmy, iż prośba, której motywacja i przedmiot są dobre same w sobie, może nie odpowiadać woli Bożej i nie zostać spełniona. Będzie spełniona tylko wtedy, gdy zgadza się z mądrością i wolą Boga: „Jeżeli Pan zechce”, jak pisze św. Jakub (Jk 4,15). Każda prośba o to, by wzrastać w wierze, nadziei i miłości, lub stawać się świętym w całym postępowaniu (por. 1P 1,15), zawsze będzie wysłuchana, ponieważ, jesteśmy tego pewni, „wolą Bożą jest (nasze) uświęcenie” (1Tes 4,3). Bóg nie może na to nie odpowiedzieć. „Ojciec Twój odda tobie”, On ci to da. Kiedy? To sekret Jego mądrości. Bądźmy jednak tego pewni.

Litania do Bożej Opatrzności

DZIEŃ 6

Pełnimy na co dzień wolę Ojca, gdy używamy naszej woli zgodnie z wolą i zamiarem Ojca. Człowiek został stworzony na obraz i podobieństwo Boże. Bóg na początku stworzenia mocą swej woli „rzekł” i stało się. Siłą swej woli wprowadził porządek i harmonię do chaosu stworzenia. Człowiek mocą

swojej woli i Bożej łaski powinien wprowadzić porządek i harmonię w chaos i bałagan swego małego świata. Winien usunąć to, co blokuje działanie Opatrzności Bożej.

Litania do Bożej Opatrzności

DZIEŃ 7

Bóg jest Miłością... Uświadamiamy sobie, że jeśli tak jest, to On ma wobec każdego z nas wspaniały plan miłości, wzywa nas do miłości. Na ten Boży plan miłości Maryja odpowiedziała słowami: „Niech mi się stanie”. Maryja powiedziała swoje „TAK” z pragnieniem i radością. Taka powinna być również nasza postawa. Bo zamysł Boga – wola Boża, to coś pięknego, dobrego, coś pożytecznego dla nas.

Litania do Bożej Opatrzności

DZIEŃ 8

Wiemy, że Bóg jak dobry Ojciec myśli o nas i troszczy się o każdy nasz dzień. Jest „nasz”, ale doświadczamy jak trudno w chwili cierpienia, choroby, próby, powiedzieć „Ojciec”. Najtrudniej jest przyjąć wolę Bożą w cierpieniu. Trzeba się często wraz z Jezusem krwawo pocić, zmagać wewnętrznie. Światłem i oparciem w takich godzinach jest modlitwa: „Nie moja, ale Twoja wola niech się stanie” (Łk 22 ,42).

Litania do Bożej Opatrzności

DZIEŃ 9

W naszym zwykłym życiu doświadczamy różnych opatrznościowych wydarzeń, cierpień i prób, doświadczamy niepowodzeń, które są potrzebne, aby Bóg, który jest Ojcem, jest Miłością, mógł do nas mówić jasno lub lepiej, by Bóg mógł być w nas słuchanym. Ale nie jest tak, że Bóg decyduje o cierpieniu, niepowodzeniu, chcąc tylko nas doświadczyć. Bóg może przyzwolić na wiele doświadczeń, bo widzi dalej, niż sięga nasze, nawet największe doświadczenie.

Litania do Bożej Opatrzności

Za zgodą Kurii Metropolitalnej Warszawskiej z dnia 30.03.2016/Nr 704/D/2016.

ZESZYTY WYDANE W SERII

Zeszyt o Bożej Opatrzności nr 1

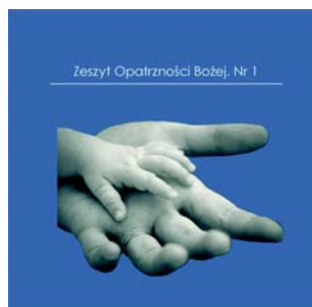
Znaczenie przesłania encykliki Jana Pawła II

„Evangelium vitae” (25.03.1995)

we współczesnej teologii życia. 20-lecie encykliki

Warszawa 2016

ISBN 978-83-65198-12-9

Znaczenie przesłania encykliki Jana Pawła II
„Evangelium vitae” (25.03.1995)
we współczesnej teologii życia. 20-lecie encykliki

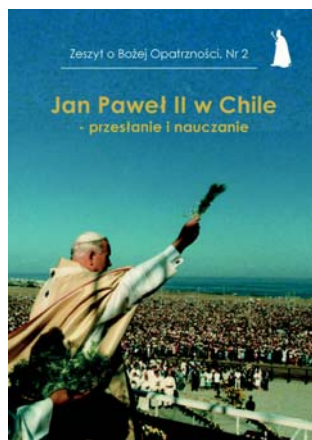
Warszawa 2016

Zeszyt o Bożej Opatrzności nr 2

Jan Paweł II w Chile - przesłanie i nauczanie

Warszawa 2017

ISBN 978-83-65198-14-3

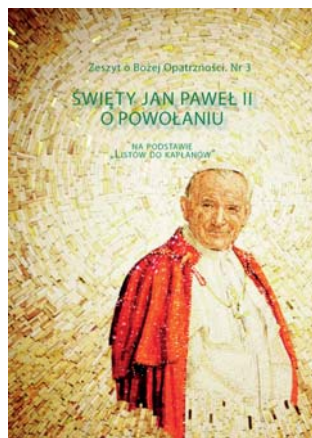
Zeszyt o Bożej Opatrzności nr 3

Jan Paweł II o powołaniu na podstawie

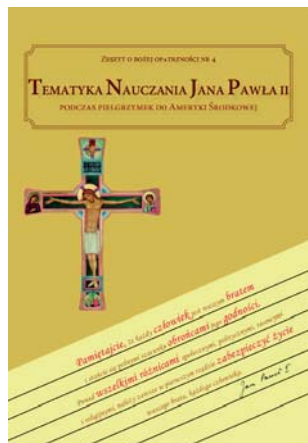
„Listów do Kapłanów”

Warszawa 2017

ISBN 978-83-65198-17-4

ISBN 978-83-65198-22-8

ISBN 978-83-65198-24-2

INSTYTUT PAPIEŻA JANA PAWŁA II

ul. Ks. Prymasa Augusta Hlonda 1

02-972 Warszawa

tel. 22 213 11 90; fax. 22 213 11 92

www.ipjp2.pl, e-mail: instytut@ipjp2.pl

ISBN 978-83-65198-28-0

